

kasım - aralık '09
yıl: 1 sayı: 4

dünyaya sözlerimdir 5 • roman'ın son oğlu 6 • om mani padme hum-a.h.çelebi 11 •
addas'ın sunmadığı üzüme sitemdir 12 • günsüzeş 14 • mayın 17 • 2000'li yılların öyküsü-soruşturma 18 •
2000'li yılların öyküsü 30 • luzır 34 • gerçek bilgi 40 • şişedeki adam-feyyaz kayacan 42 •
nasıl ay? 45 • vindobona dergisi 46 • günaha son çağrı-n.kazancakis 49 • perde 50 •
hapishane notları 52 • ayşe 54 • gölge 57 • uykuların doğusu h.a.toptaş 58 • anlar 60 •
şapka hırsızı 62 • sahihsiz şehir korusu 67 • bir kayboluşun sırrını çözecek röportaj 69 • ruznâme 74 •
şems'in kuyuya atılmasının mevlana'ya haber edilmesi bahsidir 77 • pinpon hikâye 78

J

bir edebiyat eylemi

ğ (Yumuşakge)
edebiyat eylemi

20 Ekim 2009

Sahibi ve Sorumlu Yazı işleri Müdürü
Abdullah Faruk Gönüllü

Genel Yayın Yönetmeni
Aykut Ertuğrul

Yayın Kurulu
Abdullah Faruk Gönüllü
Aykut Ertuğrul
Cihad Özsöz
Ömer Faruk Demirel

Tasarım
Ömer Faruk Demirel

Tashih
İrem Ertuğrul

İdare Merkezi
Başkent Bulvarı 204/13
Batıkent/ANKARA
T: 312 385 3300

İletişim
pk.392 beyoğlu / istanbul
heybe@yumusakge.com

Basım
Öncü Basımevi
Kazım Karabekir Cad. 85/2
Altındağ/ANKARA
T: 312 384 3120

Yazı Telif Ücreti
10 TL (Şimdilik)

Abone
abone@yumusakge.com
Abonelik Ücreti: 25 TL Öğrenci için: 20 TL
Kurumsal Abonelik: 50 TL

Kuveyt Türk 44 6039175
Posta Çeki 5874151

takdim

Ey okur!

Elinde tuttuğun evrak-ı şahane, Ğ dergisinin dördüncü sayısı olmakla birlikte, hiçbir uğursuzluğun bizi yolumuzdan çevirmeyeceğinin ispatı olsun diye geride bıraktığımız lezzetli kırıntılardan da birisidir. Eğer şu ana kadar yeni sayıyı vefalı ellerinin arasında tutmak heyecanı kalp atışlarını hızlandırmışsa, bu sayının diğer üçünün yanında ne de hoş duracağını hafifçe iç çekerek düşünmeden edemiyorsan bil ki artık sen bizdensin, biz de sendenis! 300 kişilik (bu üç aşağı beş yukarı tirajımız oluyor) büyük bir ailenin heveskâr bir ferdi saymıyorsak seni, daha yeni uğurladığımız mübarek Ramazan ayında yediğimiz mis gibi güllaçlar, gözlemeler, pideler, humalar gözümüze dizimize dursun.

Edebiyat dergisi çıkarmak dünyanın hiçbir yerinde kolay bir iş değil sevgili okur. Haddinden fazla hırslı değilse eğer, azıcık da olsa mizah duygusuna sahip olmayan hiç kimse somut bir karşılığı olmayacağını bile bile bunca zahmetli bir işin ucundan tutmaz. Yoksa, yaşadığı şehrin en güzel manzaralı mekânlarında çay içip, yazılar yazarak, bol keseden atıp tutmak varken neden suratsız kitapçıların, asgari ücretle çalıştırılıyor olmalarının hıncını kimden çıkaracağını şaşırılmış görevlilerin kahını çeksin ki; bugün git yarı gel, dergi ver, hava al, fatura kes, iade al, kargo gönder, takip et, reklam ara, suratına kapılar kapansın angaryasına bulaşın değil mi? Mizahı (ironiyi) bu yüzden önemsiyoruz, inancımız ve samimiyetimizle bir araya geldiğinde zehri bal, balı kaymak ediyor bize. İki kelam ettik, diye sızlandık sanmayasın sakın, biz hâlimizden ve son tahlilde karşında olmaktan ziyadesiyle memnunuz. Senin de öyle olduğunu umarak gelelim içeriğe;

Bu sayıda da arşivlere yakışacak bir soruşturma yaptık. "2000'li yılların öyküsü" başlıklı soruşturmada, öykü alanında iyi işler yapmış ve hâlen yapmakta olan değerli isimlere 2000-2010 yılları arasında dikkatlerini celbeden, beğendikleri on öykü ve öykücünün isimlerini sorduk. Ek olarak, son on yılın öykü alanında kısaca muhasebesini yaptılar bizim için.

Değerli öykücü ve eleştirmen Necip Tosun'un sorularımıza verdiği cevabı uzunluğundan ve içeriğinden ötürü kendi başına bir yazı olarak değerlendirip ayrı bir metin hâlinde sunmanın daha uygun olacağını düşündük.

Geleneksel hâle getirmeye çalıştığımız "İlk Sayı" bölümünün bu seferki konusu Viyana'dan nitelikli çevirileri ve estetik tasarımıyla göze çarpan Vindobona dergisinin editörlerinden Yahya Kurtkaya. Yeri gelmişken Yahya Kurtkaya'nın bu sayıda yayımladığımız "Mayın" isimli şiirine de okurlarımızın dikkatini çekmiş olalım.

Hapishane Notları, Ruznâme köşelerimiz devam ediyor ve dördüncü sayıyla birlikte yeni bir tefrikaya başlıyoruz. Tefrika meselesini hiçbir şey için olmasa bile geleneğe selam durmak adına önemsiyoruz. Murat Murat'ın Roman'ın Son Oğlu isimli hikâyesinin en az Üç Gün Masalı kadar beğenileceğini umuyoruz. Bir diğer tefrikamız "Pinpon Hikâye"nin gittikçe genişleyip çetin bir metin hâline geldiğini, dallanıp budaklandığını, diğer yandan topun hep eserlerini beklediğimiz genç yazarların tarafında olduğunu hatırlatınız.

İlk sayımızdan bu yana ürün ağırlıklı bir dergi olduğumuzun altını çizdik. Çünkü hakkında yapılacak tüm polemik, eleştiri, incelemelerden bağımsız olarak, baki kalan daima eser olacaktır. Her devirde esere burun büküp yırtacak, değerini bilemeyecek Molla Kasım'ların sesi gür çıkıyor gibi görünse de son tahlilde akılda kalan Yunus'un aşağıdaki dizelerle verdiği ince ayar olacaktır.

"Derviş Yunus bu sözü eğri büğrü söyleme / Seni sigâya çeker bir Molla Kasım gelir"

Çizim: Kadir Yanaç

dünyaya sözlerimdir

Zülküf Oruç

Dünya! gördüm seni, kimlerin koynundaydın
Hangi kirli tırnaklar etlerine gömüldü
Her ne ettiysem beni kendine denk saymadın
Bir söğüt gölgesini bu garibe çok gördün
Sırtlanlar öldürmeden parçalarmış avını
Yaralı ceylan gibi toprağına yığıldım
Her gece o yosmanın paslı göğüslerine
Ellerimi kanatıp acılarla sığındım
Seninle ben kardeşiz aynı belden düşmüşüz
Aynı anneden olduk gözlerimiz aynı renk
Ne de çabuk sönmüşüz ikimiz de düşmüşüz
Sen yaşamaya gittin bense yolda kayboldum
Çamurlu sularına secde ettim yıllarca
Çokça pişman oldum senden medet bekledim
Çatlak ve kısık bir ses kırık bir heves kaldı
Yazık ki değilmişim kendimi Davut sandım...

roman'ın son oğlu

Murat Murat

-tefrika-

Bir hikâye anlatırken, üstesinden gelmekte en zorlandığım şey söze nasıl başlayacağımı kestirebilmektir. Kurgusunu, olay örgüsünü, karakterlerini ince ince tasarlamış bile olsam o ilk cümleyi yazabilmek saatlerimi alır. Bilirim ki okur muhatap olduğu hikâyenin hükmünü ilk beş cümle sonunda peşinen verir ve çok azı ilk pasajına tahammül edemediği bir hikâyeyi bitirebilecek sebatı gösterebilir. Şüphesiz çaresizlikten bir defaya mahsus gözü pekçe davranıp anlatmaya doğrudan, gerçeği fark ettiğim o ilk günden başlayacağım.

Yaklaşık bir buçuk yıl önceydi. Gereğinden uzun sürmüş bir kışın ardından, nihayet insana hareket hissi veren, güneşli, berrak bir güne uyanmışım. Ayaküstü birkaç lokma atıştırdıktan sonra çıkmaya hazırdım.

Komşuların görüş alanından çıktığıma hükmedince hemen bir sigara yaktım. Çocukluğumu bilen büyüklerimin yanında sigara içmemek beynime işlenmiş bir çeşit saygı ritüelidir. Büyüdüğünüz mahallede oturuyor olmanın dezavantajlarından birisi de etrafın bu tanıma uygun amca ve teyzelerle dolu olmasıdır.

Evim, metro istasyonuna bir sigara içimi mesafededir, çoğunlukla sigaram tam bittiğinde istasyona da varmış olurum. Bu benim için bir çeşit takındır, eğer sigaram vaktinden evvel ufalırsa adımlarımı hızlandırırım ya da tam tersi ağır ağır yürür yolu sigarama, sigaramı yola uydururum.

İstasyona girdim, çok şükür ayakta da kalmadım. Beni oturağımdan kalkmak zorunda bırakacak bir şehir figürüyle karşılaşmadan -ki bunları kısaca yaşlı amca ve teyzeler, bebek bekleyenler, bebeklerine çoktan kavuşmuş ancak onları hâlâ kucağında taşımaya mecbur olanlar şeklinde sıralayabiliriz- kitabımı güvenle okuyarak Kızılay'a vardım.

Yüksel caddesi o gün her zamankinden daha az kalabalık değildi ve ben de her zamankinden daha az ürpermedim. Kalabalık ürpertir beni. Kendimi yabancı hissederim, asla onlardan biri olamadığımı düşünür, yaralanırım. Kimileri bu yabancılik hissinden kendisine üstün nitelikler atfedip insanları basit ve küçük görürler. Oysa söylediğim gibi ben bu sahihsizlikten yaralanır ve hararetle bir aidiyet duygusu ararım, usulca aralarına süzülmek isterim. Bir panik hâli siner hareketlerime, sanki her an birisi çıkıp da sırrımı yüzüme haykıracakmış gibi korkarım. Gerçi kalabalığın da öyle bir kimyası vardır ki; insanlar kendilerinden başka kimseye ilgi göstermezler, eh bende hızlı hızlı yürüyüp, kimseyle de

göz göze gelmediğim müddetçe ciddi bir sıkıntı yaşamam. Elbette burada mevzu edilen; pazar payı ve okur rağbeti yüksek bir "yabancılaşma, kendisini toplumdan soyutlama" klişesi kullanıp okurun nazar-ı dikkatini çekmek çabası değildir.

***

O dönem teklifsizce bir araya gelen sıkı bir arkadaş grubumuz vardı. Kimseyle sözleşmemiş olsam da müdavimi olduğumuz mekânlardan herhangi birinde onları bulacağımdan emindim. İlk aklıma gelen mekâna gittiğimde dostlarımı da hararetle bir sohbetin tam ortasında yakaladım. Selam verip bir sandalyeye iliştim. Yazmaya meftun yol arkadaşlarımla sohbetlerine bayılırdım. Hâlâ özlemle anmaktayım. Özünde çok iddialı, çok büyük laflar edilmezdi aslında ya da insanları irşat edecek, onları doğru -saydığımız bir- yola sevk edecek yüksek bir ideal de konuşulmazdı. Temel mevzuumuz sanat daha ziyade edebiyat olurdu ancak -ifadem doğru olacak mı bilemiyorum- " bu sözlü bir makaleden çok bir çeşit deneme" formunda gerçekleşirdi. Demem o ki asıl gaye başkalarından çok kendi tekâmülümüzü temin etmektir. Gerçi her birimiz için kafalarda netleşmiş ve kendisine yöneldiğimiz aleni bir gaye var mıydı bilemiyorum; o sıralar böyle bir bilinç mertebesinde olduğumdan emin değilim. Yanlarında pek konuşamaz, daha ziyade onları dinler, uzun pasajlar arasına gizlenmiş parlayan cümleleri yakalamaya çalışırdım, bazen cep defterime kısa kısa notlar aldığım olurdu. Yazık ki bu notlarımla çoğu defterimin içinde unutulup gitmiştir.

Hayatlarımızda büyük ve ciddi değişimler doğuran olayların, sonuçları gibi büyük, etkileyici ve biraz da melankolik olmasını isteriz. Fakat bu tür sarsıcı olaylar genelde sinir bozucu biçimde sessiz, fark ettirmeden gerçekleşirler.

Gönül isterdi ki tam burada ben; "Şimdi kimileriniz durduk yere neden böyle beylik sözler söylediğimi merak ediyorsunuzdur... "diyeyim. Siz de hakikaten merak etmiş olun. Ve ben de sözüme; "Söyledim çünkü o gün orada bana bir şey oldu... " diye devam edeyim. Yo yo hatta ilk siz sormuş olun ve bende cevaplayayım" Söyledim çünkü;

O gün orada bana bir şey oldu... Ne oldu, nasıl ve neden oldu bilemiyorum. Şimdi bile o anı düşündüğümde hiçbir şey hatırlayamıyorum, hiçbir şeyi açıklayamıyorum oluşumdan nefret ederim. O gün orada bana bir şey oldu ve bir an sonra hayatım tamamen farklıydı... Her şey sinir bozucu şekilde açık seçik ve berrakti; Ben yazar değildim... Sadece yazan arkadaşlarım gibi olmaya heves etmiş, onlardan ayrı kalmak istememiştim.

Her zaman hevesle dinlediğim konuşmalar anlaşılabilir uçtulara dönüşmüştü. Tarifsiz bir isyan büyüyordu içimde, ne var ki neye isyan edeceğimi de bilemiyordum. Dostlarıma mı, Yaradan'a mı, edebiyata mı yoksa kendime mi? Aklım her zamankinden hızlı çalışıyor, geliştirdiği yeni ve hızlı muhakeme yeteneğiyle daha önce hiç olmadığı kadar hırsıyla ve acımasızca saldırıyordu bana. Direnecek gücüm kalmamıştı, yaralarım ağırıdı. Metaforik bir duvar dibinde, kendi metaforik kanımdan müteşekkil bir gölcüğün ortasına yığılmış, ölümü bekleyen bir adamın huzur ve sükûnetiyle idrak ediyordum.

Çok yol almışlardı, bense idmanını savsaklamış bir atlet kadar geride kalmıştım. Oysa bu yola neredeyse birlikte başlamıştık. Her şeyi daha net görüyor daha iyi anlıyordum artık... Sürekli benden uzaklaşıyor, uzaklaştıkça küçülecek yerde büyüyor yine de ötelere, benden çok daha ötelere gidiyorlardı. Bu bir yarış değildi biliyordum, dereceler, sıralamalar, galipler ve mağluplar olmayacaktı. Yine de kabullenmek zorundaydım, yetişemeyeceğim kadar önüme geçmişlerdi. Peki ya ben? Aynı odanın içinde dönüp duruyor, elimde olanı cilalaya cilalaya eskitiyordum. Bir kez daha baktım onlara, hiçbir şey belli etmeden ayrıldım.

Şakaklarım zonkluyordu, dönüşte kitap okuyamadım.

***

Eve vardığımda daha sakindim, birkaç saat önce yaşadıklarımı düşünmeye başladım. Bir kapı görmüştüm o gün, eşiğine kadar yaklaşmış kulpuna elimi atmıştım. Ne var ki bir çıkış kapısıydı o ve ben her şeye rağmen o kapıdan dışarı çıkmayı reddetmiştim. Olanları kabullenmemeye karar verdim, inatla ve sabırla yazacaktım...

Takip eden birkaç ay boyunca şuursuzca, saldırganca yazdım. Defterler doldurdum, sayfalarca kâğıt biriktirdim. Olmuyordu... Ne bütünlük vardı yazılarımda, ne estetik ne de içerik. Kopuk kopuk, anlamsız, sayıklamaya benzeyen onlarca sayfa dolusu yazı. İçine düştüğüm panik, elimde olanı da kaybetmeme sebep olmuştu. Dibe vurmuştu.

Dostlarımla görüşmeye devam ediyor, sohbetlerimizi elimden geldiğince kaçırmamaya çalışıyor, onlarla birlikte vakit geçirmek için can atıyordum. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyordum. Ne var ki artık kendimi onlara denk sayamıyor sadece yazdıklarına hayran kalabiliyordum. Bencilleşmeye başladım, kıskançlıktan yazılarını okuyamaz hâl geldim. Galiba onların da bana yönelik ümitleri tükeniyordu, artık onlara ayak bağı olduğumu hissediyor yine de "beni bırakın siz devam edin" diyebilecek fedakârlığı gösteremiyordum. Sonunda iyice elden ayaktan düştüm. Günden güne itibarımı yitiriyordum. Her şeye rağmen bir gün olsun beni yüzüstü bırakmadılar. Asla bir kenara fırlatıp atmadılar. Sağ olsunlar. Ancak böyleyken bile ziyadesiyle zavallı ve acınası bir hâldeydim. Bir noktadan sonra -fedakârlıktan değil- içine düştüğüm küçük düşürücü duruma tahammül edemediğim için her şeyi bırakmaya, usulca onlardan ayrılmaya karar verdim.

***

Bir belgeselde görmüştüm. Seri üretimden çıkan parçaları, pürüzlerinden arındırmak için bir kazanda topluyor, hafifçe sarsarak birbirlerine sürtmelerini sağlıyorlardı. İlk aşamada kabaca hepsi birbirinin aynıydı fakat yakından bakıldığında her birinde onları eşiz kılan ayrıntılar (fazlalıklar-farklılıklar) vardı. Üretimden çıkıp sisteme girdikten sonra kademe kademe birbirlerine benzetiliyorlardı. Son olarak bir araya geldiklerinde (kalabalıkta) sürtüne sürtüne aynlaşıyorlardı. Tüm sürece direnip farklı kalanlar ayrı bir yerde toplanıyor, ya yeniden üretilmek üzere imha ediliyor ya da "hatalı" sayılıp bir kenara atılıyorlardı.

Yazmayı, düşünmeyi hatta okumayı bile bırakmıştım. Sadece yaşıyordum. Garip bir ferahlık çökmüştü üzerime, kendimi pürüzsüz hissediyordum.

***

Yeni durumuma uyum sağlamam tahmin ettiğim kadar zor olmadı. Daha az sıkıntı vardı artık daha az suçluluk duygusu...

Zaman zaman eski evhamlarımın aklıma düştüğü de oluyordu tabii, bazı akşamlar bilhassa yatak odasına geçerken; aralık kapıdan gözüme ilişen kitaplarımın; ihanete uğramış âşıklar gibi küskün küskün bana baktıklarını hissediyordum. Haftalarca yanlarına yaklaştım.

Kimi akşamlar suç işlemiş bir çocuğun edebi ve korkusuyla yanlarına gidiyordum. Birkaç kez gözümü karartıp, bazılarını elime aldığım bile oldu. Ne var ki artık onlar da benden yüz çevirmiş, barındırdıkları gizemi ve lezzeti sakınır olmuşlardı. En sevdiğim şiirler, defterime aktardığım pasajlar, altlarını çizdiğim cümleler şimdi kuru, yavan ve sıkıcı geliyorlardı. Bir zamanlar hayatımı adamayı hayal ettiğim bir ideal artık yerle bir olmuştu. Yazık ki ben bu durumu idrak edecek hâlde değildim. Zamanla kitaplarımı ziyaretlerim daha da seyrekleşti, televizyon karşısında, bilgisayar başında daha uzun saatler geçirmeye başladım. Tamamen pürüzsüzdüm artık. Ama diğerlerine sürtmeye devam ediyordum, her temasta bir zerremi daha kaybediyordum. Hiç fazlalığım da kalmamıştı, gitgide azalıyordum.

***

Aradan birkaç ay daha geçti. Hangi sebepten bilemiyorum kitaplığın bulunduğu odaya yolum düşecek oldu. Ne yaptığımı düşünmeden kitaplardan birini elime aldım. Artık eski suçluluk duygumdan, edebimden eser kalmamıştı. Kitaplara sıradan birer eşya gibi bakacak kadar kabalaşmış, kalınlaşmıştım. O an aklım bomboştu, hiçbir düşünce kırıntısından eser yoktu. Yavaşça masaya oturdum, elimde tuttuğum kitabı incelemeye başladım.

1934 yılı M.E. B. baskısı, yaşlı bir Balzac 'tı. Vaktiyle beyaz olan kapağı artık sararmış, üzerinde yer yer kahverengimsi lekeler oluşmuştu. Kenarlarından hafifçe kabarmış kapağı araladım, burnuma tanıdık bir koku ulaştı. Birden sahaflarla dolu hanlarda geçirdiğim saatleri, bir sayfa daha diye diye sabahı ettiğim geceleri, aylarca aradığım bir kitabı bulduğumda hissettiğim tatmin duygusunu hatırladım. Ellerim uyuşur gibi oldu. Ağır ağır sayfaları çevirmeye başladım, yılların ve tozun etkisiyle yıpranmış sayfaların pürüzleri, parmak uçlarımda hoş bir his bırakıyordu. Rastgele cümleler okumaya başladım, heyecanlanıyordum. Sonra bütün paragrafı baştan sona okudum, derken tüm bir sayfayı. Ardından bir sayfa ve bir sayfa daha... Birden duraksadım, metnin akışı bozulmuştu. Bir sayfa eksik olmalıydı ya da birini atlamıştım. İki parmağımla aksi yönlerde ittirerek yaprakları birbirinden ayırmaya çalıştım, olmadı. Yapraklar düzgün kesilmemişti, üst kısımdan birbirlerine yapışık hâlde kalmışlardı. Kitabı incelemeye koyuldum, benzer durumlar takip eden sayfalarda defalarca tekrarlanıyor, onlarca sayfa 75 yıldır birbirine yapışık hâlde

öylece duruyordu. Ellerimde neredeyse rahmetli dedemle yaşıt bir kitap vardı ve muhtemelen eserin günümüz Türkçesiyle yayımlanmış ilk baskısıydı. Tam 75 senedir elden ele dolaşmış, sayısız rafta ikamet etmiş, üzerine birçok isim yazılmış ancak bir kez dahi okunmamıştı. Hiç kimse zahmet edip de sayfaları birbirinden ayırmamış, ihtimal ilk fırsatta kitabı başından atmıştı.

Kitabı olduğu hâliyle rafa geri koydum. O an tüm çabalarımın, beklentilerimin, üzüntülerimin ne kadar yersiz, gereksiz olduğunu anladım. Bundan sonra ne yapacağımı -ne yapabileceğimi- öğrenmiştim. Ve kimi şeyleri yapamamanın dahi ne kadar kıymetli olduğunu anlıyordum.

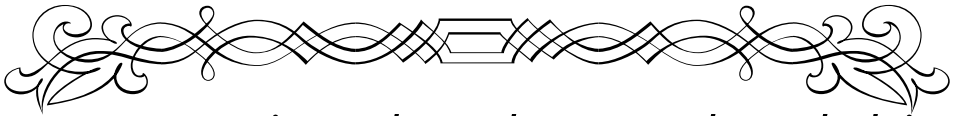
Yazar bu noktada tüm okuyucularından özür diler. Yaşadığı aydınlanmanın izahını, ehliyetsiz kalemine emanet etmeye gönlü razı olamamıştır.

Yeniden yazmaya başlayacak cesaretim yoktu, fakat etkisinde olduğum hisler beni bir türlü rahat bırakmıyordu. Edebiyat dünyasında kendime bir yer edinmek, ölümsüzlüğü kıyısından da olsa tatmak istiyordum. Ne var ki yapabileceklerim de sınırlıydı, yazar olamayacağımı çok önceden kabullenmiştim. Şu insan hâlimle ne bileyim bir edebiyat akımı, bir yazın türü, bir kitap ya da bir karakter olamazdım. (Olamaz mıydım?!!) Hastalıklı bir süreç daha yaşadım, mantığımın cıvataları yavaş yavaş gevşiyordu. Uzun uzun edebiyatın bileşenleri üzerine düşünmeye başladım. Harfler, heceler, cümleler, eserler, akımlar, fikirler, olaylar, mekânlar, kurgular, karakterler, karakterler, KARAKTERLER!

İlk şaşkınlığım geçer geçmez, hastalıklı ruhuma yaraşır sinsi ve dâhice bir intikam planı hazırlamıştım.

Ben bir cevherdim fakat elimde kendi kendimi işleme imkânım yoktu. Usta ellere teslim edilmeli, yazamıyorsam yazılmalıydım. Ve nihayet bir karar verdim; yazar olarak tutunamadığım edebiyat dünyasına bir "karakter" olarak hizmet edecektim.

-devam edecektir-

om mani padme hum-a.h.çelebi

(Adam Yayınları'ndan)

Ömer Faruk Demirel

Nasıl ki roman yazarları bir ülkeyi betimlemek zorundadır; şair de kendisini bir bilge şiire adamalıdır, diye düşünüyorum. Hiç yazamayacağı bir şiiri kurgulamalıdır. Bu sayede çizeceği yolun egemenliğini tanıyarak tamamlamak, ama nihayete ermeden tamamlamak durumunda olduğu serüven süreçten tenzih edilmeli. Söz evrim geçirmeyeceği için güzel beş vakit de güzelse, bireyler için gelişim mümkünken tarih bundan mahrumdur, diyebiliriz. Neticede doğayı taklit ederek konuşmaya başlayan insan hâlâ doğayı taklit ederek şiir yazmaktadır ve bizler bu işi hakkıyla yapanlara şair demiyor muyuz zaten? O hâlde -metnin başlığından bağımsız olarak- şairin bir emanet bırakması ya da emanete sahip çıkması hadiselerini bilinçsiz yapıldıkları takdirde kale alabiliriz. Asaf Hâlet Bey için bir devrimci demenin lüzumu olmadığı gibi ondan bir devrim beklemek de sözlerinin kıymetini zedeleyecektir.

Öyle sanıyorum ki bilge şiirin hangi serüvenin sonunda barındığını öğrenmek için elbet başlanması gereken bir serüven olacaktır ve ona ulaşmak belli ölçülerde talihle de alakalıdır. *"gotik yazılarda ıhlamur / çincelerde çam / hieroglifte baykuş" olabilen yazının dili yoktur; şairin diliyle söyler yazılar.* Şiir, gizem sahibi olduğunu ispat edebildiği nispette kudretlidir ki çoğu zaman mahremiyetini alenileştirmekle yükümlüdür. Bunu sırrı ifşa etmekten ayrı tutmalıyız; şiir kendi bünyesinde var olan sırdan bahsetmek yerine en yalın manasıyla sırlı olduğunu izah eder bize. Gerçi şiirin bünyesi başlı başına sırdan örülmüştür. Senelerce şehirden uzaklaşan Peygamber'in nihayetinde büründüğü örtüsü de son gizleniş değildir. Bununla beraber gözleri ya da kulakları kapatılanlar için mahremden söz edilemez. Mahremin birbiriyle çelişen iki görünümü de olağan. Serüvenin temelde iki çeşit olacağını işaret eden kelimeyi bilmiyorum ve ona ulaşabilirsem kendimi talihli sayacağım.

Şairin her an tazelenen ve fakat çoğu zaman durmak, dinmek ve sakinleşmek zorunda olan hayretini kendi bilge şiirini arama serüveni olarak tanımlayabiliriz. O şiir gökseyse, yeraltındaysa ya da *paçavraları ısıtmayan* bir sevgili kalbindeyse, bir şekilde zırhı deşmeye cüret eden acelecilikten ve *biraz da başla şeylerden uzaklaşmalıdır.* *Ve yaptığı işi sessiz yapmalıdır.* Asaf Hâlet Bey'in "âaahh"ında aslında tam tersi gibi gözükse de bu duruma izah vardır *bahtiyâaar!*

O kendi bilge şiirini yazabilmişti meğer: "Mariyya" Gizliden gizliye adını anmakla müjdelediği, adını bir yerlerden edindiği Mariyya. Belki de kendini yanıltmıştı. *Güneşi değil ışığını seven insanlardan biri olmayarak ben bu yanılığın memnunum.*

Bir dostu için dua ettiği takdirde meleklerin de kendisi için dua edeceğini ummak avuçlarımı incitiyor. Avuçlarımı dizlerime salıyorum. (3 kere)

addas'ın sunmadığı üzüme sitemdir

Leyla Marankoz

"kuşlar için ağıt"

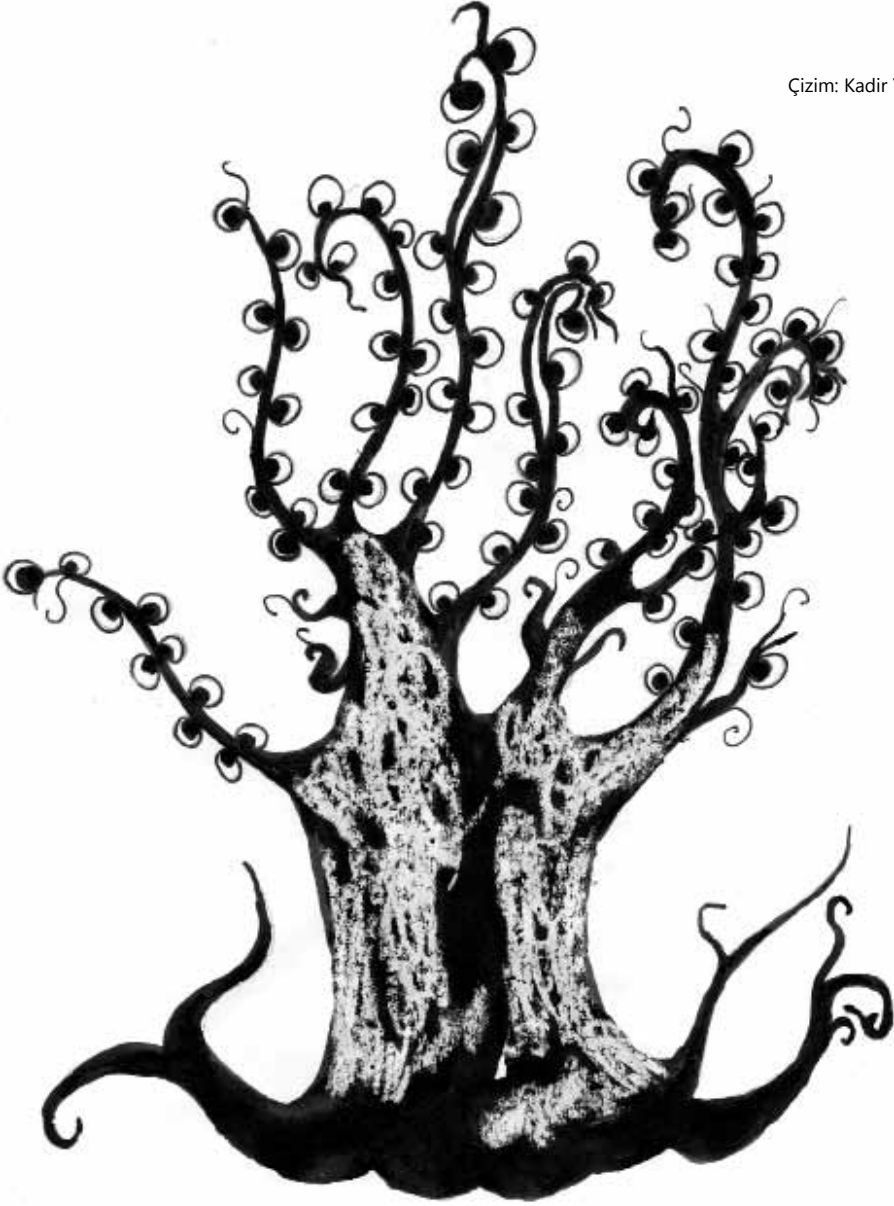
bu kapı
bu kapıya giden yol
peruklarla aşınmış
siyah, sarı, rengi kahvenin
tel tel sırma saçlı döküntü
kuş değilse de kuş yüzlü
eklemleri sancıyan

biraz kül düşü, biraz su
anlayacak olmalısın artık
telgrafın tellerde kuşlar öldü

bu yol
bu yola yürüyen ırmak
alnın başladığı yerden
öğrendi ırmaklar yürümesini
akmak aceceli likti
çenenin bitimine dek
istasyon dondu
raylarla yolunu ayırdı tren
siren dondu
perukla aşınan yolda
haritalar zapt oldu
yönlere kulak nakli ilahi!

şimdi vakti
addas bana da üzüm sun
rabbin adıyla
bu duvar sertse de bu duvar yosun
perukla aşınan yolda
kuşlar değil, trenler değil
artık peruklar kussun!

Çizim: Kadir Yanaç

*"Bu dünyada bir nesneye yanar içim göynür
Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

günsüzeş

Banu Kaba

Sık sık gözleri bu manzaraya gömülür oldu. Baktıkça ve gördükçe; sırta kadem basıp yaşadığı yerden uzaklara gidiyor, odada bıraktığı bütün izler siliniyor, yavaş yavaş yok oluyordu. Oysa O, her daim kısa boylu, külüstür koltuğunda oturuyordu. O'nu arayanlar cüssesinin evinde mevcut olduğundan, soluğunun odasında gezindiğinden ayrıca icab ettiği her vakit, bulunması gereken insanların arasında ve mekanların içinde bulunacağından eminlerdi. Gitme ihtimali olmayan birinin kalmasına kimse sevinmezdi ya, varlığına bir anlam yükleyememesi belki bu yüzdendi. Kimılıtsız hayatı O'nu iyice geçmişe yapıştırmış, kabuğuyla sarmış, bu odaya hapsedmişti.

Kimse çözmeye çalışmıyordu avurtlarının üzerinden yeryüzüne saçılan bu bakışları ki onlara göre gün yüzüne çıkacak bir esrarları da yoktu. Yoktu çözülmesi gereken şifreleri ya da öyle sanıyorlardı ve bu yüzden O'nu tanımaya çalışmıyor, peşi sıra gidip merak etmiyorlardı. Bazen durup dururken üzerinde birkaç asır düşünebileceği dizeleri tekrarlardı. " Yoktur bu canda bir muamma, lakin bulamazsın istediğin canı her endamda." Meseleleri yalnız kendi idrakinde olduğundan pek kabiliyetli bir neyzen de anlayamamıştı şiiri ve yine anlayamayacaktı ne yazdığını son kıtasında. Oysa apaçık ruhu incinmişti, neyzenin nefesinden kâinata yayılan emsalsiz nağmeler karşısında.

Çoğu zaman gözleri, kapaklarını örtmeden bu tabloya saplanıp kalıyordu. Peki ne vardı orada? Rengi koyu, çok koyu kahverengi, dört adet ayağının arasında çapraz işlemeli destekleriyle bir sehpa vardı. Bu sehpa bir haşmet, başucuna mahkûm olunması için geçerli bir hikmet bir de gözle görünmeyen fakat ara sıra vücudun belli bölgelerinde acısı hissedilen sıkıca bağlanmış ipleri vardı. Yeryüzüne paralel yüzü pürüzsüz olup, kıvrımlı kenarlarıyla ancak iki büyük sayfanın yan yana durabileceği kadardı. Birde uzun sayılabilecek ayakları vardı ki bunlar telaşsız, dirençli, üzerlerinde ne varsa taşımaya yemin etmiş gibi sebatkârlardı. Ayaklar bu kısa boylu koltuğun ve hemen üstünde oturanın kıdemli askerleriydiler, onlara ait bütün kusurların önünde durmaya, örtmeye ant içmiş gibiydiler. Sehpanın üzerinde ise bir kısmı karalanmış olan sayfaların sanki utanç içinde geriye büküldüğü, eninden düz çizgilere sahip ve boş sayfası açık duran defter vardı. Gözleri defter hizasına getirildiğinde yazılmış sayfaların kenarlarının kirini görülebilmek mümkündü. Öyle ki bu defter gerekli, gereksiz, yazılmış ve yazılacak olan o bitmek bilmez afakanlı safsatadan sıkılıp bir gün ayaklanacak, isyan edecek sanılırdı. Eskiden defterin sükunetli havasına alışamadığı zamanlarda onu öldü sanır, göğsüne yaklaştırır, nefes alıp almadığını kontrol ederdi. Çünkü dermansız kalabilirdi bir defter. Evet, içinde bulunan sorulara verilecek yanıtlar yoksa, yazılmış dertlerin çıkar yolu büyük bir sırda saklıysa, katlanılmaz ağırların, yaşanan hüznün ilk tanığı olmak zorunda kalmışsa dermansız kalabilirdi bir defter. Fakat ne mutlu ki hâlâ, yazın güneşin sıcaklığı altında toprağa yayılmış, ışıl ışıl parlayan buğday taneleri gibi öylece karşısında duruyordu. Ne bitip tükenmiş, ne de bir insafsız tarafından yırtılıp atılmıştı. Defter, tam da bir defter gibi duruyordu sehpa. Beyaz, uzun ve düşünceli... Yanında ise her an buyruk bekleyen, emri yerine getirmek üzere tetikte, dimdik duran tükenmez bir kalem vardı. Kalem susuyor, bekliyor, belli ki

zihinden açığa çıkıp tarafından dünya üzerinde kaydedilecek yepyeni cümleleri özlüyordu. Bu ulvi görevi yerine getirebilecek tek varlığın kendisi olduğuna seviniyor, hafiften böbürleniyor ancak övündüğünü belli etmeden defterin yanına iyiden iyiye sokuluyordu.

Böylece yapbozun bütün parçaları yerlerini alıyor, bir iğnenin bile fazla geleceği tablo bitmiş oluyordu. Hareketsiz, garip bir kasvet ve mahzunlukla dalıp gidiyordu görüntüye. Esasen daha çok, burada gördüğü dışında ne varsa, bırakıp kendini cümle âleme kayboluyordu. Bu yitiş zamanlarında daha önce başka yer ve kişilerde arayıp bulamadığı huzuru, düzeni buluyor, başkaları tarafından duyulması imkânsız nağmeleri dinliyor, dinleniyordu. Biliyordu, yazmaya başlayınca bütün hepsi hışımla tam tersi istikamete dönecek, sancılar, celallenmeler, yüzleşmeler, aldanmalar ve karabasanlar her tarafa doluşacaktı. Eller dizin üstünden havaya kalkıp deftere yaklaşıncı, savaş emri verilmiş gibi düşüncüler hücumu geçecekti bir bir. Ancak korkmamalı ve hemen başlamalıydı yazmaya. Elini kaldırdı, kulakları sağır eden bir ses duyuldu. Evet, savaş başlayacaktı.

Ancak başlayamadı. Çünkü telaşlı, yerinde duramayan epey yaşlı bir çift el odaya girdi. Bir taraftan söyleniyor bir taraftan da eline geçirdiği kıyafetleri kapıdan dışarı atıyor yahut yerlerini değiştiriyordu.

- *Kalk toplayıve odanı, misafir gelecek bugün. Hadisene yavrum ne bakıyon bön bön gari. Zaten otu otu iyice şiştin, tembelleşiveedin. Haydin şu kitapları diz bakem rafa. Ya da yok, önce tüllerini takıvee. Eşşek kadar kızan oldun ya bi işe yara. Ağzını bürüvemişler, etini cumcırılmışlar gibi bakma ya. Evlen desem, yok dimezsın. Hadi dedim! Daha dolma yapılcık, balkon temizlenecek, salondaki halının lekeleri silincek, toz bilem almadık, ah ben seni hiç öğretememişim yaaa. Şu Hatçe var ya hani şu bakkalın köşede oturan şımşır gözülü. Onun gızancığı, senden küçük ya, geçen bi kek yapmış anlat anlat bitiremedilee. Zati annen gızan değil, kaplumbağa çıkarıvermiş. Bir adım atçen emme yarım saat düşününce. Bak bana bakem. Cesur olcen biraz, anneye benzeycen, örnek alcen. Ne öyle dilini gumru yutmuş gibin sus pus hâller? Devir, çıkar devri, kavga devri, savaştıcen, çatıştıcen, yüksekliğini cümle aleme göstercen ki ezilme ya, ben seni düşündüğümden....*

Yıllardır evin esas fertlerinden bile daha yakın, daha gerçek olan Gonca Hanım tarafından sıkıca kavranılıp, koparıncasına çekilen kolunun ardından yürürken dönüp odasına baktı. Manzara kaybolmuş, geriye sadece dağıntık birkaç eşya kalmıştı. Peki ömürlük tablo nereye saklanmıştı? Tekrar bulsa bile neye yarardı? Neyzen bile yazdığı şiiri anlamamış, belki gözlerini yumup onu hiç okumamıştı.

*Ve karanlık çöker ya güneşe
Ve akşam derler ya ona
Hayır!
Günsüzeş olmalıydı adı
Ve sis basmış her yanı
Hüzün sarıyor canı,
Sarsıyor camları
Peki nasıl duydu?
Paslı kulaklar deruni şarkıyı
Ah Leyla! diyerek bitirdiniz baladı.*

Çizim: Kadir Yanaç

*"Eğer beni Circis'leyin yetmiş kez öldürür isen
Dönem geri sana varam zirâ ki arım yokdurur"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

mayın

Yahya Kurtkaya

nasıl hareket etse bilmiyor ki bir kuş nasıl aniden
havalanır birden terk eder ayakları her şey
birden oluyor görüyoruz biz ve görüyor o

tik tak tik tak tik tak aynı seste aynı sessizlik
soruyor bir kara tren çuf çuf çuf çuf aynı lisân mı
raylar geçiyor tren duruyor kuşların derdini soruyor
-musun?

saat ıraksanmış bir beklemenin tenhası
patladı patlayacak balon çocuğun gözleri
kızardı kızaracak makinist uyudu uyuyacak

beni bu yere diken ben yerde diken sözlerim diken diken
şu bulutu görüyor musun boşaldı boşalacak
diz kapağımda bir ağrı topuğum uyuştur uyuşacak

ama o koydu beni bu yere beni, düdüğü ve balonu
sözlerim ve balonlarım olmasalar ne âlâ
oysa şıp şıp şıp şıp olmasa ne âlâ şu bulut

ben demedim saysan da bir cümle kuruldu mu
orada, burada ya da şurada bir fâil çokça mef'ûl
ne çıkar ayağımı kaldırsam bu mayından

garbında kalmış bir şehir say beni şarkım neresi
bileydin her tren bir doğu sancısı çekmekte
anlardım nefesi kesilen çocuğun nüktesini

oysa dedim ona da nasıl durur bir ırmak akmadan
her mayın böyle değil kimisi durunca
bir diken değer balona patlar kimisi ses susunca

sen susunca bir trenin en eski düdüğünde
yaşlanırım doğu benim mızıkamın ucunda
gelir geçer her kervan her topuk bana nispet

büyüme böyle yürümek hevesiyle ve koşmak ve uyumak
bir mayın boşluğunda kurulan ince heves
yâr, kapat kapıları dışarı çok muğlak

güm güm güm de bir sestir sen duyarsın ben duyurum
duymaz bizi bu boşlukta uyuşmayan bir topuk
uçmaz başka nefeste patlamayan her balon.

2000'li yılların öyküsü

-soruşturma-

Sorular:

İşte en az 1000 yıldır beklenen 2000'lerin ilk on yılını geride bıraktık. O basmakalıp deyimle söylemek gerekirse, zaman su gibi akarken sıra geride bıraktıklarımızın çetelesini tutmaya geldi bile. Hakkında istatistik tutulacak, kesin listeler oluşturulabilecek en zor alanın edebiyat olduğunu bile bile; hafızaları tazelemek, belki gözden kaçırılan, ismi zikredilmesi gereken en az bir ismi olsun yeniden su yüzüne çıkarabilmek adına Kasım Aralık sayımızda yayımlanmak üzere siz değerli öykücülerimizden ve öyküyü kendine meşgale edinmiş olanlardan 2000-2010 yılları arasında en beğendikleri eser ve isimlerini öğrenmek derdine düştük. Bu minvalde iki soru hazırladık.

1. Geçtiğimiz on yılda en beğendiğiniz, Türkçe yazılmış on öykü/öykü kitabı ve öykücünün ismini sıralayabilir misiniz?

2. Bu on yılın, öykü alanında çok kısa bir muhasebesini yapabilir misiniz?

Cevaplar:

Behçet Çelik:

1. On yıl içinde okuduğum pek çok öykü kitabı içerisinde belirli bir sayıda kitabı/yazarı seçmek sıkıntılı bir iş. Aşağıda saydığım isimler ilk anda aklıma gelenler. İlk anda aklıma gelmeleri bunları beğendiğim bir işareti, ama ilk anda aklıma gelmeyen başka kitaplardan daha iyi oldukları anlamına gelmediğini de belirtmeliyim. Bu dönemde çok güzel kitaplar yayımlayan önceki kuşaklardan yazarlar oldu. Nezihe Meriç ve Necati Tosuner ilk aklıma gelenler. Yine de soruşturmanızı yanıtlarken bu gibi usta yazarlar arasından değil de, son on-yirmi yılda yazmaya, yayımlamaya başlamış olanlar arasından seçtim.

- Barış Bıçakçı - Baharda Yine Geliriz
- Ahmet Büke - Çiğdem Külahlı
- Emrah Serbes - Erken Kaybedenler
- Nalan Barbarosoğlu - Gümüş Gece
- Ayfer Tunç - Taş-Kâğıt-Makas
- Feryal Tilmaç - Aradım Yaz Dediniz
- Menekşe Toprak - Hangi Dildedir Aşk
- Murat Yalçın - Şen Saat
- Murat Özyaşar - Ayna Çarpması
- Mehmet Günsür - İçeriye Bakan Kim?

2. 1990'lar öykünün görece yükselişe geçtiği bir dönem olmuştur. Bunda önemli bir etken öykü dergilerinin varlığıydı, aynı biçimde yayınevlerinin öykü kitabı yayımlamaktan çekinmemesi de yazmaya hevesli gençleri öykü yazmayı özendiriyordu. 1990'ların yayın dünyasının büyüdüğü bir dönem olduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir. Öte yandan, 1990'lardan sonra yazmaya/yayımlamaya başlayan yazar kuşağı, kendisinden önce gelenlerle karşılaştırıldığında daha açık fikirliydi. Bu da arayışçı-yenilikçi eğilimleri besledi. Ne var ki 2000'den sonra yayın dünyasındaki büyüme, yerini yaşanan ekonomik krizlerle birlikte küçülmeye bıraktı. Öykü kitapları daha az yayımlanma şansı bulur oldu. Sayısı giderek artan öykü dergileri de bu süreçte kapanmaya ya da öykü dergisi olmaktan çıkıp edebiyat dergisi olmaya başladı. Öykünün 90'lardaki havasını yitirdiğini söyleyebiliriz. Edebiyat dergilerinin de genel olarak ilgi görmemeye başlamasıyla birlikte, edebiyat dünyasına dergilerde görünerek başlayan eski usul genç kuşak yerini doğrudan yayınevlerine dosya gönderen bir yazar kuşağına bıraktı. Yayınevleri de öykü basmaya yanaşmayınca, genç yazarlar romana yönelmeye başladılar. 90'lardaki yenilikçi arayışlar 2000'lerde de sürdü, ama 2000'lerde yazılan öykülerin toplumsallıkla bağı önceki dönem kadar gevşek olmadı.

2000'lerde yazılan öykülerle ilgili olarak genel bir ortak özellikten söz edilebileceğini düşünüyorum. Bu kuşağın yazarları yazdıklarının bir metin olduğunu hissettirmeyi kendilerinden önce gelen kuşaklarla karşılaştırıldığında daha çok yeğler oldular. Üstelik bunu farklı yazarlar farklı biçimlerde -farklı öykü anlayışları içerisinde- yaptılar. Kimi yazar metinler arası göndermeleri hayat-metin ilişkisinin önünde tuttu; kimiye ne anlattığından çok nasıl anlattığının öne çıktığı, dil ve üslubuyla öne çıkan öyküler yazdılar. Bir başka eğilimi benimseyen kimi yazarlar ise yazdıklarıyla hayat arasında bir bağ olduğunu da hissettirmekle birlikte, eksiltmeli bir anlatımı yeğledikleri ve bu yazarların öykülerinde de hayat-metin ilişkisi doğrudan bir yansıtma ilişkisi olmadı. Dikkat çekici bir iki eğilimden daha söz edebiliriz. Bu dönemde yazılan öyküleri kaleme alırken öykücüler ana akımın dışına çıkmaktan, polisiye, korku, mizah, fantezi, kara edebiyat gibi daha aşağı kabul edilen edebî türlerde ürün vermekten çekinmediler, çekinmiyorlar. Bir eğilim de şu: Sıradan ve olağan olandan çok olağanüstü bir şeyler anlatmak istiyor genç yazarlar. Gizem, tarih, olağanüstü olaylar gibi konulara artan bir ilgi var. Kendilerini küresel bir yazar olarak görmek istiyorlar, bunun yolunun da kendine özgü özellikleri olan eserler vermek olduğunu düşünüyorlar. Bu nedenle, sıradan olan değil kendine özgü orijinallikleri olan konular, karakterler yeğliyorlar.

Öykü bu dönemde önemini yitirir gibi oldu, ama bu daha çok öykünün genel okur nezdinde az ilgi görmesiyle ilgili. Öte yandan bu kesinlikle yazarların ve iyi edebiyatı takip eden bir okur topluluğunun öyküye ilgilerinin azaldığı anlamına gelmiyor. Gördüğüm ve izlediğim kadarıyla yazarların çoğu için de öykü hâlen çok önemsedikleri bir tür ve bir dönemde yazılan öykünün o dönem edebiyatın genel niteliğini belirlediğine ilişkin bir kanaat oldukça yaygın.

Cemal Şakar:

1.

- Ramazan Dikmen - Muhayyer
- Hüseyin Su - Gülşefdeli Yemeni
- Necip Tosun - Otuzüçüncü Peron
- Köksal Alver - Saklı Yara
- Mihriban İnan Karatepe - Hacıyatmaz
- Sibel Eraslan - Parçası Benden
- Fatma Karabıyık Barbarosoğlu - Ahir Zaman Gülüşleri
- Melek Paşalı - Hayal Günlüğü
- Abdullah Harmancı - Yerlere Göklere
- Dilek Aslaner - Tutkulu Bir Oyalanma

2. Son on yılda, özellikle öykü ve romanda postmodern eğilim baskın bir biçimde hissedilmeye başlandı. Modern öykümüzde 1950 sonrası biçim alabildiğine zaten öne çıkmıştı; postmodern eğilimlerle birlikte her şey zeka/hüner gösterisine indirildi. Geleneksel olarak edebiyatın beslendiği, bağlandığı temalarla ilişkisi kesilmiş oldu ve içeriği/bir söz söylemeyi önceleyen edebiyat anlayışı da terk edilmiş oldu. Kollektivitenin, kamusalın çöküşü; burjuva bireyciliğinin yükselişinin belirleyici olduğu toplumsal şartlardan oldukça etkilenen öykümüz, tuhaf bir biçimde bireyin içine kapandı. Bu kapanışla birlikte tema çeşitliliği de ölmüş oldu. Toplumsal, tarihsel şartlarından koparılan bireyin de, aslına bakarsanız insanı ne kadar temsil ettiği tartışmalı bir hâle geldi. Ya da en azından bunu bizim tartışıyor olmamız gerekirdi.

Postmodern eğilimlerle yap-boza dönüşen öykümüz; diğer yandan da modernlerin maneviyat arayışlarına tekabül edecek bir şekilde büyüün, mistiğin, metafiziğin, fantastiğin, gerçekdışının esrarlı sularında yüzmekte de bir beis görmedi.

İdeolojilerin/büyük anlatıların öldüğü savları arasında, öykü de insanı/bireyi anlattığını iddia ederek sırça kulesine çekilmiş oldu. Hakikati anlatmanın, dillendirmenin bütün yollarını yitirmişçesine kendi üzerine kapandı. Bu kapanış aslında edebiyata olan umutları da öldürmekte ya da en hafifinden yaralamaktadır. Oysa biz, her şey yıkıldığında, her şey yok olduğunda bile edebiyatın ayakta kalacağına dair bir umutla büyümüştük ve bu umuda diri tutmak, insanlara umut aşılama birincil tercihlerimiz arasındaydı.

Şu soruyu rahatlıkla sorabiliriz: Şimdi değilse ne zaman?

Cihan Aktaş:

1.

- Mustafa Kutlu - Mavi Kuş
- Rasim Özdenören - Toz
- Sibel Eraslan - Balık ve Tango
- Nazan Bekiroğlu - Cam Irmağı Taş Gemi
- Müge İplikçi - Columbus'un Kadınları
- Fatma K. Barbarosoğlu - İki Kişilik Rüyalarda
- Yıldız Ramazanoğlu - Zilha Günü
- Melek Paşalı - Camtutan
- Ali Ayçil - Sur Kenti Hikâyeleri
- Sadık Yalsızuçanlar - Varlığın Evi

2. Geçtiğimiz on yıl, gerek öykü gerekse roman açısından çok bereketli bir dönemdi. Bu dönem içinde izleyebildiğim kadarıyla öykü alanında durum/kesit öyküleri bir ağırlığa sahip oldu, bir on yıl önce olduğu gibi; istisnalar bir tarafa bırakılırsa. Ben de gerek yazar gerekse okuyucu olarak bu tür öyküleri sevdiğim için, bir okuyucu olarak aramızda iyi bir dönem bıraktığımızı düşünüyorum. Kadın öykücüler 90'larda olduğu kadar üretkendi. Yazdıklarıyla bende çağrışımlara yol açan, önemseydiğim bir yazar olan Aslı Erdoğan'ın bir öykü kitabı çıkmış, "Taş Bina Ve Diğerleri" ismiyle, ama henüz okuyamadım onu.

Dergilerde öyküleriyle dikkat çeken yazarlar arka arkaya kitap bastırdılar. Mesela Dergâh ve Atlılar gibi dergilerde yayımlattığı öykülerini beğeniyle okuduğum Selçuk Orhan, edebiyat alanında kalıcı bir ses olacağını gösteren Taş Kayık gibi bir eser verdi. Zeki Bulduk, öykü alanında eser vermeyi sürdürmesini ümit etmemizi sağlayan "Bozkırın Atları Yaman Ölür" gibi kitaplar yayımladı. Ömer Faruk Dönmez'in de bir öykü kitabı çıkmış yenilerde Hece yayınlarından, "Hep Aynı Hikâye" ismiyle; kitabı henüz okumadığım için, bu kitabı da yukarıdaki listede değerlendiremedim.

Yazarların çalışmalarının dergilerde unutulmaya terk edilmediğini anlatan örneklerden söz etmek güzel. Fakat aynı zamanda geçtiğimiz yıllarda yayınevlerinin pek çok nitelikli öykü yazarının dosyalarını geri çevirdiğini de biliyorum. Ellerindeki dosyaları yayımlayamayan bu yazarlar, yeni projeleri konusunda karamsarlığa düşüyorlar. Buna bir örnek, ablam olduğu için on yazarlık listeye dâhil etmediğim, fakat "Sürgünde Solan Güller" isimli ikinci öykü kitabıyla yazar olarak özgünlüğünü kanıtladığını düşündüğüm Hülya Aktaş. Hülya Aktaş'ın hikâye ve roman dosyası birkaç yayınevi tarafından ticari şanssız zayıf bulunduğu için geri çevrildi. Kimi yayınevleri kitabın edebî değerini değil, yazarın medyadaki görünürlüğü üzerinden kitabının vaad edebileceği piyasa değerini dikkate alıyor artık. Bu gidişatin 2010'lu yıllarda sürüp gitmeyeceğini umuyorum.

Ethem Baran:

1.

- Faruk Duman - Sencer ile Yusufçuk
- Cemil Kavukçu - Başkasının Rüyaları
- B. Nihan Eren - Yavaş
- Sibel K. Türker - Öykü Sersemi
- Murat Yalçın - Kesik Hava
- Barış Bıçakçı - Bir Süre Yere Paralel Gittikten Sonra
- Abdullah Ataşçı - Vicdan Saatleri
- Sema Kaygusuz - Sandık Lekesi
- Mustafa Kutlu - Mavi Kuş
- Ali Açıllı - Sur Kenti Hikâyeleri

2. Bu on yıl için diğer yıllardan bu dönemi ayıran önemli bir hareket, değişim ya da atılımdan söz edilemez. Netice itibarıyla böyle bir şey beklenmesi bana göre pek de gerekli değil. Edebiyat her dönemde kendi mecrasını bulacaktır. Son on yılda öyküye gösterilen ilginin arttığını düşünüyorum. Öykü dergileri, öykü günleri ve basılan kitaplar bunun en güzel kanıtı değil mi?

Fatih Parlak:

1. Sayacağım isimlerin sadece bir okur olarak kişisel tercihlerden ibaret olduğunu söylemem gerek. Doğaldır ki tercihlerim de okuduğum, takip ettiğim öykücüler arasından olacaktır. Okuyamadığım iyi öykücülerin affına sığınarak...

- Mustafa Kutlu - Uzun Hikâye
- Ethem Baran - Anka, Minareden Düşeni Herkes Hatırlar ve birçok öyküsü
- Cemil Kavukçu - Uzak Noktalara Doğru (Kitap) Özellikle, Beşinci Uzak Nokta
- Ayfer Tunç - Evvelotel'deki birçok öykü
- Gökhan Özcan - Kalp Yetmezliği ve Ada adlı öyküler
- Sibel K. Türker - Öykü Sersemi (Kitap) Özellikle, Ben Ol adlı öykü
- Ali Açıllı - Kovulmuşların Evi (Kitap) Yirmi Bir Numaralı Koltuk ve diğerleri
- Güray Süngü - Sizi Görmeliydim ve Korku adlı öyküleri
- Yavuz Ekinci - Her Şey Bitti adlı öyküsü
- Murat Özyaşar - Ayna Çarpması (Kitap) Ayna Çarpması ve Sus Dersleri adlı öyküleri

2. Bunalım Öykücülüğü Tartışması: Son on yılda büyük değişimler yaşandı bu topraklarda. Bir gün bir arkadaşım, on sene önce televizyonlarda görüp yadırgadığımız yaşantılar bugün gerçekleşiyor; on sene sonra da bugün izlediklerimiz yaşanacak diyerek hoşnutsuzluğunu belirtmiş, nedense bu söz pek inandırıcı gelmemişti bana. İlginçtir, aradan belki beş sene geçti, bırakın beş seneyi, akşam dizilerden gördüğümüz hayatı sabah yaşamak istiyoruz artık. Sonuç: yalan söylemeyi beceremediği için horlanan insanlar tanıyoruz. Peki bunların öyküyle ne alakası var, diyeceksiniz. Çok alakası var. Çünkü öykü

hayatın kendisidir. Bir bunalım öyküsü bile. Eğer son on yılın öyküsü üzerinde düşünürsek son on yılın toplumsal yapısı ve değişimi üzerinde de durmamız gerekir. Özellikle diğer teknoloji araçlarında olduğu gibi hayatımıza bodoslama dalan internetin katbekat artarak yaygınlaşması, sahte yüzlü sahte kimlikli ilişkiler döneminin de müjdecisi oldu. Tabii ki denizini gördüğümüz, havasını soluduğumuz, çiçeğini kokladığımız bir öyküyü yeğleriz. Ancak bahsettiğim değişimlerin-durumların varlığı bunalım öykülerinin-öykücülerinin varlığını da anlamlandırabilmemizi sağlar. Zira son on yılda yazılan öykülere baktığımızda bu değişimin, değişimin getirdiği çözümlerin, çözümler ve yozlaşmayla gelen sıkıntıların ana temalar olduğu görülür. İşte tam burada birey, durumun içinden çıkılmaz bir döngü olduğunu anladığında bunalım öykülerine yönelir. Tüm bunlara rağmen son on yılda da iyi öyküler yazıldı. Ustalardan ve usta olmaya adaylardan güzel öyküler okuduk. Kimileri kimi öykülere bunalım edebiyatı deyip burun kıvrırsa da öykü hep varlığını sürdürdü. Geçmişe nazaran dergilerde öyküye daha çok yer verildi. Öykü- hikâye tartışması daha yoğun yaşandı. Denemeye yakın, imge ağırlıklı öyküler yazıldı. Öykü dergilerinin varlığı genç öykücülere umut kaynağı oldu. Adam Öykü, İmge Öyküler, Eşik Cini, Hece Öykü, Kül Öykü Gazetesi Notos Öykü, gibi öykü ağırlıklı dergiler -beğenmediğimiz yönleri olsa da- Türk Öykücülüğü'ne ve genç öykücülerin gelişimine önemli katkılar sundular.

Firdevs Canbaz Yumuşak:

1. Sayabileceğim isimler ve kitapları şöyle:

- Ayfer Tunç - Aziz Bey Hadisesi (2000), Taş-Kâğıt-Makas (2003)
- Ayşe Sarsayın - Denizler Dört Duvar (2003), Yorgun Anılar Zamanı (2005)
- Cemal Şakar - Pencere (2003)
- Cihan Aktaş - Halama Benzediğim İçin (2003), Kusursuz Piknik (2009)
- Fatma Karabiyik Barbarosoğlu - Gün Akşamsızdır (2000), Acı Deniz (2003)
- Nazan Bekiroğlu - Cam Irmağı Taş Gemi (2006)
- Sema Kaygusuz - Sandık Lekesi (2000), Doyma Noktası (2002)
- Sibel Eraslan - Parçası Benden (2008)
- Yücel Balku - Sükût Ayyuka Çıkar (2001)

2. Aslında toplumsal olarak pek çok değişimi beraberinde getiren bu dönem, öykü için son derece velut olması gereken bir dönemdi. Ancak belki de bir şeyler okumak isteyen büyük çoğunluğun tercihi romana yöneldiği için öykü eskisi kadar gözde değil. Nicelik bakımından durum nasıl tam olarak bilmiyorum ama nitelik bakımından öyküler değerlendirildiğinde, döneme belirgin bir şekilde kadınların damgası vurduğu söylemek gerekiyor.

Güray Süngü:

1. İşin doğrusu içimden sıralı bir liste yapmak pek gelmiyor. Bu sebeple düz ama kısa bir metinde ifade etmeye çalışayım sorulanı.

Son on yıl içinde yayımlanan tüm öykü kitaplarını, öyküleri okumadığım bir muhakkak, bu açıdan yalnızca okuma şansına sahip olduğum kitaplar ya da öyküler arasında bende en çok iz bırakanlardan bahsedebilirim. Ama öncelikle iz bırakma meselesinin altını çizmeliyim, kesinlikle meseleye böyle bakıyorum, yoksa bu öyküleri beğendim, bu öyküler başarılıydı, bu öyküler güzeldi şeklinde nitelendirme yapacak mesafeden bakmıyorum öyküye. Bu itibarla Ayfer Tunç'un bahsedilen dönemde yayımlanmış olduğu tüm öykü kitaplarının adını anmam gerekir; Aziz Bey Hadisesi, Taş Kağıt Makas ve Evvel Otel. İbrahim Yıldırım'ın Hassas Ruhlar Şikâyetçi Aşklar kitabını da beni etkileyen öykü kitaplarının başta gelenlerinden olarak sayabilirim. Haricen Abdullah Harmancı, Yerlere Göklere kitabıyla bana bu dönemde nefes aldırılmış bir yazardır. Bu dönem içerisinde yayımlanmış öykülerden birisi olan Onur Caymaz'ın Nokta adlı öyküsünü de bende iz bırakan öykülerden saymak isterim. Yücel Balku da belki ölümün güzelleştirici etkisiyle beraber, yayımlanmış iki kitabıyla önem verdiğim, yaşamışlığına ve yazmışlığına sevindiğim yazarlardandır.

2. Genel bir değerlendirme için ise aslında söylenecek çok söz var ve bu sebeple ben sadece dergilerde yayımlanan öykülerden hareket etmek istiyorum. Öykü ile uğraşan genç kalemlerin olması muhakkak ki güzel ancak öyküleri nitelik açısından irdelemek gerekirse, dikkati çeken bir şeyden bahsetmek bana kaçınılmaz geliyor. O da öykücülerin iddiasızlığı, kafalarındaki öykülerle, öykü kurgularıyla yetinmeleri. Bir açıdan öykülerinde ele aldıkları konuların genellikle bu güne kadar çokça dillendirilmiş konulardan pek öteye geçememesi. Yaşadığımız çağın gerçeklerinin insanda meydana getirdiği tahribattan uzak kalınması diye de ifade edilebilecek bu sorunu öyküde ve hatta romanda ne kadar aşabilirsek, o ölçüde büyük yazarlara sahip olacağımızı düşünüyorum. Bunun olabilmesi için de cüret sahibi ve akli karışık genç yazarlara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Bana göre, dergilerin aşağı yukarı yayımlayabileceği bir edebî kaliteyi tutturmaya çalışıp, birkaç öykü yayımlamayı başarmış bir genç yazardan daha iyisi, kafasındakileri tam olarak yansıtmayı başarabilmiş yayımlanmayı bekleyen öykülere sahip bir yazar adaydır.

Kâmil Yeşil:

1. Bu soruşturmanın, yeni çıkan bir dergi için zekice bir buluş olduğunu söylemeliyim. Gündeme gelmenin ve ilgi toplamanın bir yoludur anketler, soruşturmalar yayımlamak. Bu tür soruşturmaları hikâye ve şiirde önemli atılımlar yapmış dergilerin yapması ile yeni çıkmaya başlayan bir derginin yapması arasında mahiyet farkı vardır. Edebiyatımıza böyle soruşturmalarla hizmet edin etmesine ama daha çok yayımladığı hikâye ve şiirlerle kalıcı olmaya çalışmak sizin geleceğiniz için daha önemli. Bence.

İkinci önemli konu, bir türün öne çıkan isimlerini, eserlerini sıralamamı bekliyorsunuz benden. Pimi çekilmiş bir bomba kadar tehlikeli bir durum. Vay ben neden yoğum, o neden var, tartışmasını alevlendiren, darlımalara, hafife almalara kadar gider bunun ucu. Ben böyle yapmayacağım. Ne şiş yansın ne kebab. Sizin belirlediğiniz son on yılı baz alabileceğim bir değerlendirme var bende ve ben size o değerlendirmede yer almış eser ve yazar isimlerini sıralamakla yetineceğim. Bu hem sizin işinizi hem benim işimi kolaylaştıracak. Çünkü hemen birçok kesim, bu eser ve yazarlara ödül verilince genel olarak bu seçimi yerinde buldu, onayladı. Bahsettiğim ödül Türkiye Yazarlar Birliği'nin 2000'den bu yana seçtiği yılın hikâyecisi ödülüdür. Bir sıra gözetmeden sıralıyorum:

- Kâmil Yeşil - Balın Tuzu Eksik
- Nazan Bekiroğlu - Cam Irmağı, Taş Gemi
- Necip Tosun - Otuzüçüncü Peron
- Mihriban İnan Karatepe - Hacıyatmaz
- Abdullah Harmancı - Yerlere Göklere
- Nihan Kaya - Çatı Katı
- Cemil Kavukçu - Başkasının Rüyaları
- Fatma Karabıyık Barbarosoğlu - Gün Akşamsızdır
- Yıldız Ramazanoğlu - Derin Siyah

2. Yıl içinde okunan, tartışılan, yorumlanan bu saydığım kitaplardan hareketle söyleyebilirim ki hikâyemiz toplumdan bireye doğru akış göstermiş son on yılda. Toplumsal sorunlar birey merkezli tartışılmış. Bireyin tek başına topluma dönüştüğü hikâyelerdir bu hikâyeler. Değerlendirme dışında kalan eserlerde de var bu durum. Toplumculuk toplumbilimcilere, medyaya ve siyasetçilere bırakılmış gibi. Tema bakımından bir sıkışmışlık da oluşturuyor bu. Ama sevindirici tarafı dilin, anlatımın öne çıkması ve her yazara göre özgün, renkli bir ton kazanması. Son on yılda birkaç kez şiirin bittiğinden, öldüğünden dem vuruldu ama buna karşıt olarak hikâyede bir patlama oldu. Hikâye dergileri, gazeteleri çıktı. Anadolu'da hikâye tartışıldı ve konuşuldu. Demek ki anlatılacak epeyce olay ve anlatmaya yönelmiş epeyce kişimiz var. Bu, Türk edebiyatı adına sevindirici bir durum. Kısaca böyle.

Naz Ferniba:

Öykü dediğim zaman ilk aklıma gelen yazar Bekir Yıldız olur. Bütün öykü kitaplarını zevkle okudum, özellikle Kerbelâ ilk sırada yer alır. Bir de Murathan Mungan'ın Mahmut ile Yezida isimli kitabıdır sayabileceğim. Ayla Kutlu'nun Sen de Gitme Triyandafilis'ini unutmamak lazım tabii. Bu kitaplar son on yılın içine girmiyor belki, ama son yıllarda beni çok etkileyen öykü kitapları ile karşılaşmadım. Nazan Bekiroğlu'nun Nun Masalları'nı Fatma Karabıyık Barbarosoğlu'nun Acı Deniz'ini beğendiğim öykü kitapları arasına alabilirim.

Ancak öykü dendiği zaman ortada garip bir boşluk olduğu kesin. Öykü okumak öykü yazmak kadar zor ve zahmetli bir iş nedense.

Onur Caymaz:

1. İlk aklıma gelenlerden şöyle bir sıralama yapmak isterim:

- Tarık Dursun K- Dulevi
- Muzaffer Buyrukçu-Ay Kokuyor
- Mustafa Kutlu-Rüzgârlı Pazar
- Murathan Mungan- Üç Aynalı Kırk Oda
- Selim İleri- Fotoğrafı Sana Gönderiyorum
- Cemil Kavukçu-Gemiler de Ağlarmış
- Hürriyet Yaşar- Anlatmaya Biri Gerek
- Derya Erkenci- Nişan Fotoğrafları
- Ali Ayçil- Sur Kenti Hikâyeleri
- Ahmet Büke- İzmir Postası'nın Adamları

2. Kanımca bu on yıl öyküye, çok dışarıdan bir söylemle bir miktar 'yapaylık' getirdi. Kahramansız belki de insansız, metin içinde oyunlar oynayan, kurguların sınırlarını zorlayan, kendince dili geliştirdiğini, değiştirdiğini iddia eden öyküler de okuduk bu süre içinde. Olmaz mı kahramansız, insansız öykü; olur da, işte biraz zor oluyor... Çağ atlayalım derken bir ayak topal kalıyor.

Zaman zaman iki insanın nasıl konuştuğunu öğrenmek için Orhan Kemal, Kemal Tahir kitaplarına bakarım. Bu adamlar söz konusu iki kişiyi öyle bir konuştururlar ki sanırsınız oradalardı, sanırsınız her şeyi görüp duydular. Yetenek başka bir şey, yenilik başka!

Bugün 40'ların, 50'lerin dünyası hakkında bir şeyler biliyorsak, bunu biraz da Sait Faik'in öykülerine borçlu değil miyiz? Peki, 2070 senesinde bizim öykülerimizi okuyanlar, bugünün yaşamalarına dair bir şey bulabilecek mi? Şu örnek mühim: Pastırmalı yumurtayı en son Murtaza'da okudum, o gün bu gün yapan yok mudur ki bu güzelim yemeği, öykülerde karşılaşmıyorum. Sanırsam lohusa şerbetine dair bir hikâyeyi de Selçuk Baran da gördüydüm, kimse

çocuk doğurmuyor mu ki, öykücülerimizin çoğu, bizi yıllar öncesinin anlatılmış mesellerine, masallarına mahkum ediyor da, atıyorum, bir ramazan akşamı, bira içen eczacı kalfasıyla, motor ustasının hayatından mahrum ediyor... Hikâye hani hayattı?

Sadık Yalsuzuçanlar:

1.

- Rasim Özdenören - İmkânsız Öyküler
- Mustafa Kutlu - Uzun Hikâye
- Ayfer Tunç - Taş-Kâğıt-Makas
- Murat Gülsoy - Bu An'ı Daha Önce Yaşamıştım
- Cihan Aktaş - Kusursuz Piknik
- Müge İplikçi - Perende
- Sema Kaygusuz - Esir Sözler Kuyusu
- Abdullah Harmanlı - Yerlere Göklere
- Nazan Bekiroğlu - Cam Irmağı Taş Gemi
- Nalan Barbarosoğlu - Gümüş Gece

2. Şiir ve öykü, bizim geleneksel belleğimizde diplere kadar uzayan iki alan. Özellikle bu iki alanda, dünya edebiyatı içinde son derece yetkin bir konumumuz olmalı, lakin çeviri yoksul, yeterince fark edilmiyor. Modern öykücülüğümüz, giderek hem dilini hem doğasını dönüştürüyor, yeni keşiflerle yükleniyor.

Andığım öykücüler dışında (10'la sınırladığınız için adlarını veremediğim) nice öykücümüz var. Nicelik ve nitelik olarak artıyor.

Serkan Türk:

Son on yılın çarpıcı bulduğum 10 Yazar- 10 Öykü Kitabı:

- Karin Karakaşlı - Can Kırıkları
- Yekta Kopan - Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri
- Onur Caymaz - Sanki Yarın Nisan
- Fatma Karabıyık Barbarosoğlu - Senin Hikâyen
- Yavuz Ekinci - Sırtımdaki Ölümler
- Uğur Özakıncı - Siyah
- Şebnem İşigüzel - Kaderimin Efendisi
- Ayfer Tunç - Aziz Bey Hadisesi
- Rıza Kıraç - Komşumun Kızıl Uzun Saçlı Sevgilisi
- Menekşe Toprak - Valizdeki Mektup

Bu 10 yazarın bazılarının bütün kitaplarını iştahla okudum. Bazılarını bir öyküyle sevdim. Menekşe Toprak'ın YKY'den çıkan Valizdeki Mektup'unu mesela. Bu listeyi oluşturmak sandığımdan daha zor geldi. Seçtiğim bazı yazarların 90'lı yılların öykücülüğünde dikkat çeken isimler olduğunu anımsatmak isterim. Yine de son yıllarda çok sayıda kitap yayımlanmasına karşın içlerinde benim algıma, hayal dünyama ulaşan ve derinden etkileyen çok sayıda kitaptan bahsetmem güç. Bunda sıklıkla çeviri öyküler ve şiir kitaplarını okumamın payı olabilir.

2000'lerin başından beri giderek ilgiyle takip ettiğim çok sayıda yazarımız var. Uğur Özakıncı'nın Can yayınlarından çıkan Siyah isimli öykü kitabı ve Yekta Kopan'ın ilk öykü kitabı sonrakileri merakla beklememi sağlar nitelikteydi. Uğur Özakıncı'nın sağlık sorunları onun aramızdan erken ayrılmasına sebep oldu. Ölümünden bir süre önce kendisine bir e-posta göndermiştim. Kısa süre sonra ölüm haberini gazeteden okuduğumda tuhaf bir yalnızlık hissetmiştim.

Şebnem İşıgüzel'in 90'larda başlayan öykü serüveni romanla devam ediyorsa da ben ondan öyküler okumayı istiyorum. Sarsıcı, kışkırtıcı toplumun gizli yüzünü ortaya koyarken, önümüzdeki duvarları, setleri kelimelerin balyozuyla yıkan bir yazar olduğunu düşündürüyor bana.

Onur Caymaz'ın her fırsatta yazdığını düşünüyorum. Otobüste, vapurda, masa başında... Yazdıklarında gördüğü her şeyi temize çekme isteği. Hayatla birebir örtüşen öyküler yazıyor. Belki biraz daha durup nefes alsın çiçek dürbününden gösterebilir bize dünyayı.

Karin Karakaşlı'nın Başka Dillerin Şarkısı'nı iyi ki bir arkadaşım okumamı sağladı. Can Kırklar'ını okuduğumdaysa deprem bölgesinde enkaz altından çıkarılmışım sanki. Öykü kişileri dünyanın insanlarıydı ve kurmaca olmayan bir dünyayı bana işaret ediyordu.

Fatma Karabiyik Barbarosoğlu'nun öyküleri benim yolculuklar sırasında tercih ettiğim türden. Yoldaş olan öyküleri severim. Durup nefes aldırın, elinizi uzattığınız anda saçlarını sevebileceğiniz bir çocukla sizi karşılaştıran samimi duygularla kaleme alınmış, kelimeleri merheme dönüştüren türden. Hayattan bahseden, kendi kendine okutan öyküler yazan insanları okuyorum. Daha çok iç konuşmaları, hesaplaşmaların ön planda olduğu iki binli yılların öyküleri kapalı kapılar ardından gökyüzünü hayal etmek gibi imkânsız peşine takılmanızı sağlıyor.

Yavuz Ekinci:

1.

- Sema Kaygusuz - Sandık Lekesi
- Faruk Duman - Nar Kitabı
- Murat Gülsoy - Bu Kitabı Çalın
- Abdullah Ataşçı - Vicdan Saatleri
- Hasan Özkılıç - Şerul'da Beklemek
- Cemil Kavukçu - Başkaların Rüyaları
- Sibel K.Türker - Ağula
- Murat Özyaşar - Ayna Çarpması
- Mustafa Kutlu - Tahir Sami Bey'in Özel Hayatı
- Murathan Mungan - Kadından Kentler

Yıldız Ramazanoğlu:

Hikâye hayatın aynası ve aynasıdır ama öte yandan da dil içinde kurulan bir sihir sayılır. Sürekli anlatamama hâli ve "bir de şöyle anlatmalı" hissiyatıyla ilerler. Türk edebiyatında son on yılda hikâyenin millet olarak ve elbette birey olarak bütün deneyimlerimize yeterince karşılık verdiğini düşünmüyorum. Yazarak parlatılmadıkça, bir ışık düşürülüp kayıt altına alınmadıkça birçok hikâye ve insanlık durumu yerde kalmış gibi oluyor. Burası hâlâ çok sancılı ve aynı zamanda akıl almaz bir değişim yeri. Konu sıkıntısı yok denir hikâye için, fakat edebiyatımızın toplumsal alt üst oluşlarımıza, dünyadaki kırılmalara, içerdeki hareketliliğe yer verme açısından biraz geriden geldiğini, dilin bu yönde yeterince genişleyemediğini görüyorum. Sanırım bu her zaman böyle olmuştur, dünya edebiyatı için de söz konusu. Son on yıldan aklımda kalanlar daha çok toplumsal zemini kaybetmeden fakat çok da koyu bir kalemle altını çizmeden bireysel varoluşun biricikliğini, sessiz görkemini temsil eden hikâye kahramanları. Anlatımda yenilikler deneyenler de var. Hiçlik beyhudelik duyguları içinde yazılmış, karanlık ve hâlâ Sartre'nin Bulantı'sını izleyen hikâyeler beni bu on yılda da cezbetmedi.

Tek tek isimler saymak beni aşıyor çünkü yayımlanan bütün hikâyeleri okumadığımdan haksızlık etme endişesi var. Zaten kusursuz ve her satırı iyi gelen kitaplardan değil akılda kalan öykülerden söz edebilirdim. Türkiye'nin birçok şehrinin edebiyat dergisi var günümüzde. Genelde şiire ağırlık veren bir eğilim varsa da çok güzel hikâyeler de yayımlandı şimdye kadar. Dergâh ve Hece Öykü bir de Yedi İklim genç yazarlar için yine okul oldu. On yılda çok derinlikli akıldan çıkmayacak kısa öyküler yazıldı. Özellikle Türkçenin bütün imkânları çocukluğumuzun anlatılmasına seferber edildi sanki. Hayatın ve başka hayatların izdüşümlerinin her yaşın üzerinden nasıl geçtiğine aşına olduk okurken. İçimde kısa öykü çiçekleri açtı son yıllarda. Vurup geçen, görüntünün kat'iliğinde cümlelerle sıkıca dokunmuş metinler.

2000'li yılların öyküsü

Necip Tosun

Edebiyat tarihini az çok incelemiş biri olarak "güncel edebiyat" üzerine konuşmanın ne kadar riskli, kimi durumlarda da beyhude bir çaba olduğunu biliyorum. Zira pek çok ağır yazarın kabaca "zar attığı" yazarların daha sonraları esamesi bile okunmuyor. Böylece edebiyat dünyasından çekilen bu yazarlar sadece kendilerini değil onlara inananları da yanıltmış oluyorlar. Bu yüzden yazarlığını, edebiyattaki ısrarını kanıtlamamış yazarlar hakkında konuşmak çoğu kez boşluğa düşüyor. Ama yine de tüm bu risklerine rağmen kendi adıma, güncel edebiyat hakkında konuşmanın bir gereklilik olduğunu da kabul ediyorum.

İkinci itirazım da dönemlere... Belli bir dönemi kapsayan edebiyat incelemelerinin, yargıların, yorumların sıhhati her zaman tartışmaya açık bir konudur. Çünkü edebiyat, diğer disiplinlerden çok daha değişken ve sürekliliği olan bir alandır. Bu yüzden dönemlerle sınırlı bu tür yazıların (bir de hacim baskısı altında ise) ilk izlenimlerden, genellemelerden, öznel yaklaşımlardan ileri gidemeyeceği ve her zaman sağlamsa yapılmaya muhtaç yargılar olduğu bir gerçektir.

Bu nedenle, anlayışla karşılanmayı umarak, bu yazımı 1980-2010 yılına yaymayı düşünüyorum. Çünkü Türk edebiyatındaki asıl derin kırılma, kopuş, yüzleşme 1980 sonrasında gerçekleşmiş ve etkisi günümüze değin de sürmektedir. Öyle ki 1980'li yıllar, son yüz yıllık edebiyat tarihimizin dönüm noktalarından biridir. Bu dönemi şöyle özetlemek mümkündür: Gerek ülkede yaşanan toplumsal değişimler/dönüşümler (12 Eylül) gerekse tüm dünyada gerçekleşen değişimler (soğuk savaşın bitişi, küreselleşme) ideolojilere olan inancın sarsılmasına, beraberinde de kimlik bunalımı ve arayışlara neden oldu. 1980 öncesinin kodları, yaşananları açıklamakta yetersiz kalırken, bireylerde, ağır mutsuzluk ve karamsarlığa neden oldu. Yaygın deyişle büyük anlatılar çöktü, bireyler gelecek tasarımlarını yitirdiler. Öte yandan ülkedeki baskı, işkence ve kıyımlarla birlikte depolitizasyon sürecine girildi.

Bu toplumsal iklim yazınsal iklimi de etkiledi. Yaşananlar, genelde edebiyatçıların özelde öykücülerin edebiyatı yeniden sorgulamalarına neden oldu. Ekonomik ve sosyal değişimlerle birlikte yeni anlayışlar, görüşler, biçimler edebiyat dünyasında revaç bulmaya başladı. Öyküler 1980 öncesi politik gözlemci, yol gösterici, buyurucu bir yapıda iken, 1980 sonrası eleştirel, tartışmacı, araştırmacı, sorulu ve kesin yargılardan uzak bir görünüm sergiledi. Kuşkusuz 1980 öncesinin edebî sesi öfkeli, sert, buyurgan, hırçın bir sestir. Çünkü bir "isyan"ın sesi idi. 1980 sonrasında ise daha içsel, daha derin, kırık bir ses oldu. Bu da yenilginin,

tefekkürün, hesaplaşmanın sesiydi. Öykülerde amaçlanan, ideal olandan çok, yaşanan gerçeklik gündeme getirildi. Çıplak gerçeklik ve çiğ doğruların arka planı tartışıldı. Politik söylemden uzaklaşılırken, biçimci/estetik kaygılar, çok katmanlı anlatım, ortak bir karakter olarak öne çıktı.

Ne var ki hem 1980 kuşağının hem de 1990 kuşağının öykücülerini için bu tür kimi ortak yanlar bulunsa da bu yazarlarda tek bir poetik tutumdan söz etmek zordur. Tam aksine 1980 sonrası öykülerde yaygın bir çeşitliliğe, farklılığa ve bireysel çıkışlara rastlarız. Bu anlamda 1980 sonrası yazarlarının öykü poetikaları birbirinden farklıdır. Çünkü bu dönem bir bakıma kopuşlar, arayışlar dönemidir. Ancak bir genelleme yapmak gerekirse, yenilikçilik, arayış, biçimcilik, farklılık, postmodern tutum, düş-gerçek, hayat-kurgu ikilemi son dönem öykücülüğümüzün baskın öğeleri olarak sıralanabilir. Bu anlamda 1980 sonrası, 1950'lerin büyük çıkışına eklenmek isteyen, yenilikçi arayışların yaygınlaştığı bir dönem olmuştur. Ahmet Hamdi Tanpınar, Oğuz Atay, Bilge Karasu, Yusuf Atılgan siyasi karmaşanın sona erdiği bu dingin dönemde yeniden keşfedilmiştir. Bu ise sanatta biçim/estetik ağırlıklı tutumun sahiplenilişi demektir. Çünkü bu dönem öykücülüğünün en belirgin özelliği modernist/entelektüel çizgiyi yansıtmasıdır.

1980, 1990 kuşağı için getirilen en önemli eleştiri, toplumsallıktan uzaklaşıp bireyciliğe yönelmeleri olmuştur. Kimi etkin eleştiriciler, 1980 ve 1990 kuşağını toplumsal sorunlara ilgisiz, bireyci, bunalımcı olarak niteleyip, insansız öykü yazıldığı, herkesin kendi benini anlattığı eleştirilerinde bulundular. Bu da içine kapanık, dış dünyanın gerçeklerinden kopuk bir edebiyat tutumu demektir. İçinde kimi haklı yanları bulunmakla birlikte bu eleştirinin, zamanla tümüyle gerçekleri yansıtmadığı anlaşıldı. Hatta bir bütün olarak bakıldığında bu dönemin öykücülüğümüzün parlak dönemlerinden biri olduğu görüldü. Bu eleştirinin en büyük eksikliği, pek çok yazarın da belirttiği gibi, günümüz siyasi/ekonomik/edebî düzlemini 1970'lerin eleştiri kodlarıyla değerlendirmesiydi. Oysa 1980'lerde, 1990'larda toplum değişmiş, okur beğenisi değişmiş, pek çok anlayış değişmiş, ortada yepyeni bir yazınsal/toplumsal ortam vardır. Bu nedenle büyük anlatıların çöküşünü, gelecek tasarımlarının belirsizliğini, küreselleşme olgusunu kucağında bulan bu kuşak, yeni bir dil, yeni bir biçim bulmak zorundaydı. Dolayısıyla bu atmosferde üretilen edebiyata da reel durumdan bakmak gerekir. Ancak açıktır ki, öykücüler, bu dönemde edebiyatın "toplumsal işlev" şablonuna karşı dururken, bir doğrunun okura diktesinden çok, yaşananları anlama çabaları öykülerde yaygın bir öğe olarak öne çıktı.

Bu anlamda 1970'lerin öyküsünün geleceğe ve ütopyalara yaslanırken, 1980 öyküsünün geçmişe ve geride kalanlara "bakması" boşuna değildir. Çünkü 1980'lerden sonra büyük bir yıkım yaşanmış, her şey değişmiştir. Bu yüzden hesaplaşma kaçınılmazdır. Bu yazarların, hayatı, önlerinde yabancılaşmış buldukları hayatı, "temize çekmeleri" gerekirdi. Hayat, "birimizin hepimiz için yaşadığı bir olay" olmaktan çıkmış, herkes kendine dönmüştü. Ama insanlar bu yeni duruma yabancıydı. İşte öykücüler 1980'lerde, 1990'larda, 2000'lerde bu "yeni"yi anlamlandırmaya çalıştılar.

1990'ların başından itibaren kaynaklarını Umberto Eco, Jorge Luis Borges, İtalo Calvino, Franz Kafka, Bilge Karasu, Oğuz Atay, Yusuf Atılgan, Sevim Burak, Vüs'at O. Bener'in oluşturduğu yenilikçi, biçimci bir öykü anlayışının genç öykücülerde ortak temel bir eğilim olarak benimsendiğini görürüz. Bu dönemde, yalnızlık, zaman, hesaplaşma, metinlerarasılık, oyunsuluk ortak zemininde öyküler üretildi. Bu öykülerde hayat ve kurgu karşılaştırılması yapılırken hayatla yüzleşme ağırlıklı tema olarak öne çıktı. Bu yazarlarda hem biçim hem de içerik anlamında bir örtüşmüşlük gözlemlendi.

2000'li yıllarda da öykücülüğümüzün yön vericileri yine benzer isimler oldular. 1980 kuşağı ve 1990 hareketinin yenilikçi öykücülerini 2000'lerde de büyük öykü atılımının yürütücüsü oldular. Ne var ki özellikle son on yılın değerlendirmesini yapmanın henüz erken olduğunu düşünüyorum. Şu kadarını söyleyebilirim; 2000'li yıllarda öyküye başlayıp bir ortak serüven yaşayan yeni bir kuşak izlenimi almadım. Gerçi dikkat çekici çıkış yapanlar yok değildi ancak bu öykücüler arasında ortak bir dil, ortak bir tavır göremedik. Öykü dünyasında şiirde olduğu gibi bir "manifesto geleneği" de olmadığı için bu çıkışlar bireysel düzlemde kaldı. Ne var ki romanın popülerleşmesi, 2000'li yılların ortasından itibaren kimi nitelikli öykücülerin de gönlünü çeldi ve çoğunlukla romana yöneldi. Bu bağlamda öykücülüğümüzdeki son on yıl (2000-2010) ayrı parantez açılmasını gerektirecek bir akım, öbek doğurmadı. Ürünler ve yazarlar, büyük öykü birikimine eklemelendiler.

Diğer yandan, kendi adıma günümüz öykücülüğü üzerine yazılan tüm yazılara kuşkuyla yaklaşıyorum. Çünkü günümüz öyküsü üzerine yapılan eleştirilerde, dostluk ve düşmanlık, sevgi ve nefret ilişkilerine odaklı, çoğunlukla herkes için kullanılabilecek klişe yargılarla, "duygular" dile getirilmekte. Eleştiri, öykü sanatının temel ölçütleriyle değil de duygularla yapıldığı için, o öykücü ile ilgili duygular değiştikçe öyküler hakkındaki yargılar da değişiyor. Eleştirmenlerin andığı, övdüğü, yerdığı isimler tümüyle eleştirmenin o anki duygu grafiğini yansıtıyor. Ve bu süreç içerisinde eleştirmenin önerdiği, beğendiği isimler sürekli değişiyor. İçi boş, kof bu eleştiri bir anlamda "mektuba" dönüşüyor, ya korku salmak ya da mavi boncuk dağıtmak için kullanılıyor. Bu nedenle günümüz öykücülüğü üzerine peş peşe isimler sıralamak hiç doğru gelmiyor bana.

Ne var ki günümüz öyküsünü, özellikle genç öyküyü yakından izlediğimi düşünüyorum. Kitaplar yanında dergiler ve fanzinlere varıncaya kadar... Öykücülüğümüzün geleceğinin yazarlarını keşfetmeye, genç öykünün nereden aktığını öğrenmeye, ateşlerine dokunmaya çalışıyorum. Parlak, ışıltılı öykücüler görünce heyecanlanıyorum.

Daha öncede söylemiştim. Günümüz öykücülüğünün şimdilerde en büyük sorunu, donuk, kişisiz, tekdüze bir anlayışa mahkûm olmasıdır. Birbirinin aynısı, heyecansız, silik, coşkusuz ürünler yayımlanıyor. Kimse yeni, özgün arayışlar içerisine girmiyor. Kötü örnekler öykücülerini tedirgin etmiş gözüküyor. 1950'lerin, 1960'ların yenilikçi akımları, ses getiren çıkışları artık yok. Değerleri tartışmasız öncülerin gölgesinde, var olan birikim içerisinde soluk, silik şeyler üretiliyor.

Oysa öykücülüğümüzün öncü çıkışlara, yeni atılımlara, çağın dilini seslendirecek öykü anlayışlarına ihtiyacı var. Bilinç ve estetik düzeyi yüksek çıkışlara, yeni bir heyecan dalgasına, 1940'ların Sait Faik'ine, 1950'lerin Leyla Erbil'ine, 1970'lerin Tomris Uyar'larına ihtiyacı var. Son yirmi yılda bu ustaların yerine koyabileceğimiz bir öykücümüz var mı? Bunun nedenleri üzerine durulmalı, tartışılmalı.

Genç öykücü şu soruları kendine sormalı. Kendi biçimimi, kendi dilimi oluşturmaya çalışıyor muyum? Kendime has bir öykü evreni oluşturabiliyor muyum? Ben Türk öykücülüğünde hangi boşluğu dolduruyorum? Hangi eksikliği gördüm de yazıyorum.

Bütün bu olumsuzluklarla birlikte hiç şüphesiz umut verici gelişmeler de yok değil. Öykünün geleceği konusunda eskisi kadar karamsar değilim yine de. Öyküde ısrarlı yazarların saygın duruşları geleceğe umutlu bakmamızı sağlıyor. Ben şimdilerde Türk öykücülüğünün büyük bir sıçramanın eşiğinde olduğunu düşünüyorum. Çünkü "hikâye anlatıcısı" hiçbir dönemde susmadı, insanlığın en sahici anlatım biçimi olan öyküyle ve modern hayatın çağdaş diliyle, deneyim aktarmayı sürdürmektedir.

luzır

Mustafa Çevikdoğan

Dürüst olmak gerekirse bunu hak etmiyorum. Coğrafyacı Meral Hanım daha iyi anlar yazı çizii işlerinden. Hem böylesi yazar için de iyi olurdu. Anlattım ama dinletemedim. Meral Hanım'da çok hikâye var. Kocası genç yaşta öldü, bir çocuğu hasta, her hafta hastaneye götürmesi gerekiyor buncağızı. Kadın başıyla da bir yere kadar. Her çileyi çekmiş bu genç yaşında. Tam sekiz romanda kahraman olmuş, diye duydum. Hakkıdır da. Birkaç yıl önce afili bir hatun gelmişti okula, İstanbullu, büyük romancı dedilerdi. O bile oynattı Meral Hanım'ı. Rica etse belki bizim genç yazarı da kırmazdı. Benim hayatımda öyle garip şeyler yoktur. Elle tutulur bir tecrübem de olmadı. Bir defasında bir meydanda dolaşırken sakallı, pipolu bir adam yanıma yaklaşır romanıma kalabalık lazım, katılır mısın, demişti. Yok diyemedim, ölmüş bir adamın başında dikildim birkaç saniye. Dizimi kırıp iki satır roman okumuş olsam belki oradakilere öykünürdüm de bir işe yarardı. Çocukken okuduğum Zagor işte okuduğumun hepsi. Başka yok. Hiç bilmem; bir kahraman nasıl hareket eder, nasıl konuşur... Bir yandan bana, bir yandan okuyucuya anlat diyor yazar efendi, rahat ol, aklına ne gelirse söyle. Demesi kolay tabii... Ama mademki başladık, yapacağız bir şeyler:

Adım İhsan. Lise öğretmeniyim. Üniversite okumadım, ama bizim zamanımızda o kadar gerekli de değildi. Rahmetli babam, uğraştı didindi, Ankara'ya gitti birkaç defa, birkaç eski dostunu aracı etti, milli eğitime soktu beni. Bizim zamanımız diyorum, bari kaç yaşında olduğumu da söyleyeyim. 39 yaşındayım. İnsan başkasına anlatırken fark ediyor hakkındaki bazı şeyleri. Hemen size ne yaptım bugüne kadar, kime ne hayrım dokundu, diye sızlanacak değilim ama ne bileyim bir garip oldum şimdi 39 deyince. Annem öleli beri birileriyle dertleşmemişim. Pek arkadaş tutmayı beceremem ya, hani fırsatını bulmuşken sizinle dertleşeyim diyorum. Benim gibi adama söz verirseniz olacağı budur tabi.

Biyoloji öğretmeniyim ben. 15 yıl oldu bu işe başlayalı. Annemle yaşadım uzun zaman. Babam ben işe başladıktan bir yıl sonra öldü. Annem gideli de nereden baksan beş sene oluyor. Yalnız yaşıyorum o zamandan beri. Evlendirmeye çok uğraştılar ama kismetimizde yokmuş. Önceleri öğretmene kız vermeyiz dediler, sonra da sırsılın teki diye adım çıkmış çevrede... Hasılıkelam, öyle de olmadı böyle de. Annem öldükten sonra ben de baba yadigârı evden taşındım, okula yakın bir mahallede oturuyorum şimdi. Burası büyük şehir, yahu bizim bir İhsan vardı, nerelerde diyecek kadar dertlenecek bir yakınım da yok. Kimseye bir kötülüğüm dokunmadı ama pek aranmam nedense.

Siz, aklına geleni anlat dediniz ya, böyle deyince de akla hiçbir şey gelmiyor. Eften püften olaylar hepsi. Anlatsam yazdığınıza değmez. Hoş, bende zaten öyle yazılsa roman olur denecek tecrübe de yok! Bakın şimdi aklıma bir tane geldi ama. Geçenlerde teneffüste son sınıfların olduğu koridorda nöbetçiydim. Bir öğrenci bana doğru bakıp yanındakilere "Luzır geçiyor," dedi. Huyudur bunların her öğretmene bir lakap takmak. Kimse de ses etmiyor zaten. Duymazdan geldim ama kafama takıldı bir kere. Muzır demiştir de yanlış duymuşumdur, dedim. Benim ne muzırlığım olacak diye epey düşündüm.

Başka bir zaman, bu defa alt sınıflardan bir öğrenciden duydum, hemen edebiyat hocasına sordum. Nazımın geçtiği diyeceğim ya, kimseye bir hayrım dokunmadı ki nazım geçsin. Öylesine soruverdim işte. Her dersin hocasının kendime göre derdi var. Edebiyatçılar da insanların gelip o ne demek bu ne demek, diye sormasından pek hazzetmiyor anlaşılır. Hakları da var. Ben de sıkıldım, biyoloji derslerine giriyorum diye bazıları beni doktor sanıyor. Hele de bizim müdür. Geçenlerde sol böğrünü tuta tuta öğretmenler odasına daldı, aman İhsan Hoca yardım et, ölüyorum. Feryat figan... Herkes bana bakıyor, diğer biyoloji hocası da yok. Koyunun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derlermiş, o hesap. Taş düşürüyordur dedim içimden, lakin heyecandan dilim tutuluverdi o anda, sesim çıkmadı. Mıymıntı herif der gibi baktılar benden yana, sonra koluna girip adamı hastaneye götürdüler karga tulumba.

Ne diyordum, edebiyatçıya sordum. Yüzüme soğuk soğuk baktı, bilmiyorum, akşam bir sözlüğe bakarım, dedi. "Luzır," dedim, "u'nun üzerinde şapka olabilir."

Nedendir bilmem, bana söz verip de bu sözünü tutan kimse olmadı henüz. Aradan üç gün geçti, bizim edebiyatçıdan hâlâ ses yok. Okulun kütüphanesine gidip kocaman bir sözlük buldum, baktım. Akla hayale gelmeyecek kelimeleri almışlar, luzır yok içinde. Hay aksi şeytan dedim, soracak başka kimse de yok. O gün bugündür aklım onda.

Bakın şimdi çok gizli bir şey anlatacağım. Bir defasında öğretmenler odasında yalnız oturuyordum. Genç öğretmenlerden, isim vermeyeyim, bir çift odaya girdi. İçeriye baktılar, o kadar ortalık yerde olmama rağmen beni görmeyip -af buyurun- öpüşmeye başladılar. Beni bir ter bastı, sanki uygunsuz yerde ben yapıyorum... O işi... Körün taşı gibi gelip beni buldular işte. Ne yapsam bilemedim. Ayağa kalksam, mümkünü yok bu defa görürler, utanırlar. Engel olmak da istemiyorum, kendimi kötü hissettim. Bakmadım hiç o yana. İşleri bitince beni fark ettiler, bir şey görmedin değil mi der gibi baktı berideki, ben de görmedim der gibi baktım, mesele kapandı.

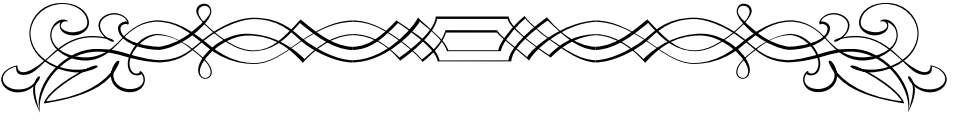
Bu yaşa geldim, insan içine çıkmayı beceremedim. Elim ayağım tutulur yeni birileriyle konuşsam. Öğretmenler odasında da sohbetlere karışmam. Bazen konuştuğum dertleştiğim biri olsa ne iyi olur diyorum, aksi gibi o zaman da insanlar benden kaçıyor. Haksız da sayılmazlar, ne anlatabilirim ki onlara. Hem bu yeni öğretmenler hep zeki gençler maşallah. Aşık atılacak cinsten değililer öyle. Ben onların dilinden anlamam, onlar beni umursamaz. Çocukken de böyleydi. Ellerin çocukları gibi oyun oynamayı beceremezdim, uçtum akıllının tekiydim. Aklım yerindeydi, hiçbirinden bir eksikim yoktu çok şükür ya, oyuna

girince kilittlenir kalırdım. Bir oldu böyle, iki oldu derken çocuklar çabuk usandı benden. Anam çok üzülürdü bu hâlime, ama yüzüme vurmazdı. Çelimsizdim de zaten, zora gelemezdim, yüzüm de kireç gibiydi, şimdi de hiç meymenet kalmadı.

Yazarı mahcup etmek istemiyorum, daha gençten bir çocuk. Bana güvenmiş, buralara kadar getirmiş, umudu kırılınsın istemem ama farklı bir tarafım yok ki anlatayım. Sabahları işe gelirim, akşam eve döner, yemeğimi pişirir, afiyetle yer, biraz radyo dinler, erkenden de yatarım. Televizyon seyretmem ben. Babam eve televizyon sokmadı. Çocukken anam sıkı tembihlerdi, çok televizyon seyreden çocukların omuzlarındaki melekler onları bırakır da cascavlak ortada kalırlar, diye. Ben de pek aramadım zaten. Eve varınca radyomu açarım, bir iki frekans var, Zeki Müren, Müzeyyen Senar, Emel Sayın, rast gelirse Gülden Sarıkâhya, Nalan Altınörs çalan. Daha ne olsun. Gençliğimden beri çok severim Nalan Altınörs'ü. İnanmazsınız, duvarımda bir resmi de var. Yatağımın karşısına koydum. Hayaller kurarım hep ona dair. Şimdi ne yapıyordur bilmem. Gelse de "Dil şad olacak diye kaç yıl avuttu felek" diye söylese... Yanlış anlamayın, sapık değilim ben. Kişiliğini çok beğenirim. Eski sanatçılar başka tabi. Şimdikiler öyle içli söyleyemiyor.

Vakit geç oldu artık. Başkaca anlatacak bir şeyim de kalmadı zaten. Hep aynı şeyler. Ben artık yatayım, umarım yazarın işini görür bu kadarı. Yarın sabah dersim var. Hem ütü yapmam lazım daha. Benden bu kadar, hadi kalın sağlıcakla.

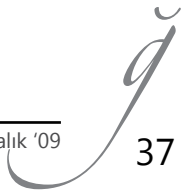
Bu arada aklıma gelmişken, yazar efendi, sen okumuş adamsın, bilirsin, bu luzır nedir ki?

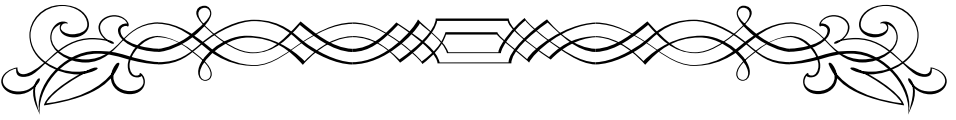

Paylaşmak istediğiniz şiir ya da nesirlerinizi bize kendi el yazınızla gönderin! Bu yaprağı koparıp dilediğiniz kadar çoğaltarak eserinizi yazın ve PK 392 Beyoğlu / İstanbul adresine postalayın. El yazısı değerlidir.

/ sayfa

Hak bir gönül verdi banâ hâ demeden hayrân olur
Bir dem gelir şâdî olur bir dem gelir giryan olur

Bir dem sansın kış gibi şol zemherî olmuş gibi
Bir dem beşâretten doğar hoş bâğ ile bustân olur

Bir dem gelir söyleyemez bir sözü şerh eyleyemez
Bir dem dilinden dür döker dertlilere dermân olur

Bir dem çıkar arş üzere bir dem iner tahdes-serâ
Bir dem sanâsın katredir bir dem taşar ummân olur

Bir dem cehâlette kalır hiç nesneyi bilmez olur
Bir dem dalar hikmetlere Câlînus u Lokmân olur

Bir dem div olur yâ perî vîrâneler olur yeri
Bir dem uçar Belkîyz ile sultân-ı ins ü cân olur

Bir dem varır mecitlere yüz sürer orda yerlere
Bir dem varır deyre girer İncil okur rühbân olur

Bir dem gelir İsrâîl gibi ölmüşleri dîrî kılar
Bir dem girer kibr evine Fir'avn ile hâmân olur

Bir dem döner Cebrâîl'e rahmet saçar her mahfile
Bir dem gelir güm-râh olur miskin Yunus hayrân olur

(Abdülbaki Gölpinarlı'nın derlediği Yunus Emre Divanı'ndan)

Çizim: Mustafa Yaşar

gerçek bilgi

Oscar Wilde

-çeviri: Leyla Karaca Tok-

Sen her şeyi bilirsin; arar dururum boşuna
Yer tohumla sürülünceye kadar
Diken ve çalılarla siyahtır toprak
Aldırmaz gözyaşlarına ya da düşen yağmura

Sen her şeyi bilirsin; durup beklerim tek
Görmeyen gözlerim ve bomboş ellerimle
Son defa kalsın gözlerime inen perde
Ve aralansın ilk kez o büyük kapı ardına değin

Sen her şeyi bilirsin; bir türlü göremediğim
İnanıyorum yaşamayacağım boşuna
Biliyorum ruhlarımız yeniden buluşacak
Erişilmez o yüce tanrısal sonsuzlukta

Oscar Wilde (Poems / page 172)

Çizim: Kadir Yanac

Taahhüname

Emeğini poşetlere sararak raflara koymak okurundan koşulsuz ve mesafeli bir ilişki talep etmek gibi görünüyor bize. Ğ dergisini hiçbir zaman poşetlere sarılmış olarak görmeyeceksiniz.

kasım - aralık '09

şışedeki adam-feyyaz kayacan

(Yenilik Yayınları'ndan)

Aykut Ertuğrul

"Neye değmiyor yere ayaklarım? Dargın mı yoksa yeryüzü ayaklarım?"

"Ayakların yerden kesilmesi" sıradan insan dimağında nereden baksan ya sıkı bir yumruğa ya da emsalsiz mutluluğa işaret eder. İmge orada ise anlam da buradadır değil mi ya? Oysa Hiçoğlunun evreninde durum hiç de bizim bildiğimiz gibi değildir? Orada mesela saç, saçlarının dibine kadar kızarabilmek için vardır. Çünkü Hiçoğlunun adı yoktur; isim dileniyordur şundan bundan, bir adın başka adlara yönelen kavşağına ulaşabilmek için. Çünkü isim var olmak demektir, var olmanın şartı bir isme sahip olmaktan geçer, insanların hafızasında olmak ve hafızasında insanlar olmaktan. İnsan -söylene söylene cılkı çıkarılmış olsa da-kente has yalnızlığa, yabancılaşmaya, "saçma"lığa ancak kendisine bağışlanan isim yardımıyla direnebilir. Yeryüzüyle düğümlenmek istiyorsa, tekrar edelim gönül hoşluğu ile var olmanın şartı isimdir Hiçoğlunun aradığı...

Bir ismi olsun ki, akli da ayakları da bir karış, bir karış mı dedim, düzeltiyorum; altı nokta sıfır elli üç santim havada gezmekten kurtulsun. Yoksa sistem ve onu var eden halk gök gürültüleri eşliğinde adınca ve son adına kadar mücadele eder de bu patavatsız Hiçoğluna haddini boylu boyunca bildirmeden sükûna eremez. Sokrat'tan esirgemediği muameleyi Hiçoğlundan mı esirgeyecek sanki?

***

"İstanbul'un göğünden kopma bir taş efeleniyordu Londra'da"***

Her şey bir rastlantıyla başlıyor kahramanımız Suavi için. İyi hoş ama başlangıcında rastlantı olmayan şey var mı ki? Rastlantı nedir? Ya kader?

Feyyaz Kayacan, bu çelişkiye zihni kuvvetle çalışanlara has bir ara yol buluyor vakit kaybetmeden. Yazar sözcüklere kendine has anlamlar katan hatta o anlamları hamur yoğurur gibi yoğurup değiştiren, mayalayıp kabartan, başkalaştıran dil işçilerine denmiyor mu zaten?

Rastlantı! Bu kelimedeki o kendine has başıboşluğu, öncesizliği ve belirsizliği alıp, benzerini Necip Fazıl Kısakürek'te gördüğümüz kıvrak bir zekâ ve el çabukluğuyla ile bir çırpıda geleneğe -Londra'da yaşadığı için onu gelenekten uzak olmakla suçlayanlara inat- iliştiiriyor.

“Rastlantı işte

Ama Suavi’ye doğru biriken bir rastlantı.”****

Ve bu rastlantı Suavi’yi ta Londra’ya yazarının yaşadığı yere kadar savuruyor. Kelimeler, yazarının kontrolünden çıkıp bir öyküden beklenenden fazla kişiselleşiveriyor, öykü; cini çoktan kaçmış olsa da adı İstanbul olan o uzaktaki şehre yazılmış bir güzellemeye, -Feyyaz Kayacan’dan ilhamla Word’un kırmızı çizgilerine kulak asmadan yeni kelimeler türetme cesaretini göstererek-hasretnâmeye dönüşüyor:

Değerli öykücü Ethem Baran şehirlerin ruhundan bahisle birkaç yıl önce bir panelde şu meseli anlatmıştı; Antik zamanda her kentin bir ruhu olduğuna inanılmış ve bu ruhu korumak için kâhin ve bilgelerce bir de tılsım yapılmış. Romalılar Kartaca’yı ele geçirdiğinde kenti yerle bir ettikten sonra, ilk iş tılsımı da bozmuşlar. Kartaca yeniden dirilemediyse tılsımının bozulmuş, ruhunun ölmüş olmasındanmış.

Yaşadığımız çağ, öyle bir kara büyüye sahip ki, ne eski bir şehir bıraktı, ne diri bir ruh geleceğe. Şehirler birbiri ardı sıra ruhunu kaybetmiş, kaybediyor. Peki, şehirlerin ruhunu diriltmek kimin işi?

Suavi, Londra’nın uçurum kokan odalarında, dilinin ucunda İstanbul meyhaneleri; susuyor. Sustukça İstanbul’u çoğaltıyor. Sonra birden canlanıp İstanbul zeybeğiyle diriltmeye çalışıyor ayrılıkla bildiği şehri. Yok yok, yeni bir tılsım yazıyor belki de İstanbul’a.

O, Lomas gibi(ne de Kavafis) kentini sırtında taşıyor. “Daha iyi bir kent bulma” derdinde hiç değil. Taşdığı ne kini ne kısırlığı, o ayrılıkla bileceğini düşündüğü İstanbul’u yazmak peşinde. Yazmak ve diriltmek ve dünü bugünleştirmek. Bunun için tek ihtiyacı olan sonsuzluğun allak bullak kölesi olmaktan kurtulup sokaklardaki kişilerin, sokaklardaki İstanbul’un katına inebilmek; böylece İstanbul -İlhan’ın deyişyle- Suat’ın diline sıçrayacak. Hele bir o sonsuz tümce gelsin, hele başka düşlere taşınalım, hele şu sesler bir sussun! Siz görün o zaman Suavi’yi?

Görüyor musunuz?

- * *Hiçoğlunun Serüvenleri*
- ** *Suavi’yi Gördünüz mü?*
- *** *İstanbul Zeybeği*

Dipnot: Feyyaz Kayacan’ın bütün öyküleri Yapı Kredi Yayınları tarafından bir kitapta toplanarak yayımlanmıştır.

Çizim: Kadir Yanaç

*"Ki sevdiğinden öte menzilin yok
Asıl mani budur söz kelecî çok"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

nasıl ay?

Cihad Özsöz

yapay bir anafora döküp günahları
kendimi unutuyorum utanmıyorum
başımı koyunca sabahın koynuna
yeniden yaşamak yeni bir hayatı
inanmak kadar uzak geliyor
isabel'İN şiiri bıraktığına

su beni sırtımdan alıyor
can akıyor evrakın üstüne
yere inmiş görüp görebileceğim
kalkıp göğe baksam ne
boyut değişmiş artık geç
geçiyoruz senliliğin ötesine

yağmur çamlıca'dan başlıyor
kabulü gibi ağır şehrin vedası
hep kaybedileni anlatıp
gözlerde duruyor şarkılar
bizde göze değil gözlügedir iman
onun için sebeplerle ölüp
sebeplerle yaşıyoruz çoğu zaman

vindobona dergisi

-ilk sayı-

Söyleşen: M. Fatih Kutan.

Viyana'da okuyan öğrencilerin çıkardığı, ilk sayısındaki içeriğinden hareketle değerlendirince fazlasıyla seçici ve dikkatli bir dergi olduğuna kanaat getirdiğim Vindobona'yı, dergi editörlerinden Yahya Kurtkaya ile konuştuk.

1. Vindobona'nun yayımlanması nasıl bir süreç sonucu gerçekleşti?

Efendim, mâlumunuz üzere Vindobona Sosyal Bilim Dergisi, Viyana şehrinin farklı üniversitelerinde okuyan öğrenciler ve okumuş olan akademisyenler tarafından yayına hazırlanan bir dergidir. Havasını soluduğumuz Viyana şehrinin ve bu şehre ait kültürün tarihte kadim bir yeri var. Bizler de bu şehrin kültür atmosferini soluyan fertler olarak bu kültürü ve bu kültürün irfanını bir şekilde kendi öz kaynaklarından Türkçeye ve Türk kültürüne aktarmak gibi bir dertle başladık bu yola. Bunu, en asgarisinden bu şehirde okumuş olmanın omuzlarımıza yüklediği bir hak olarak da görebiliriz. Biraz da bunun neticesi olsa gerek ki Viyana'nın Latince karşılığı olan 'Vindobona'yı dergimize isim olarak uygun bulduk.

2. Yayın sürecini ne şekilde planladınız, amaçlarınız neler?

Vindobona'yı mevsimlik bir dergi olarak düşündük. Yazılan makalelerin ve Türkçeye kazandırılmaya çalışılan metinlerin ciddi bir titizlikle işlenip okuyucuya ulaşması isteği bu süreci tayin etti diyebiliriz. Amaçlarımız hususu aslında çok geniş bir yelpazeye matuf olmakla birlikte, en temel maksadımızı Avrupa Kültürü'nü kendi öz kaynaklarından Türkçeye aktarmak olarak ifade edebiliriz. Fakat burada bize göre çok önemli bir noktaya da dikkatleri çekmeden edemeyeceğim: Avrupa Kültürü'nden kastımız, özellikle Orta Avrupa Kültürü'dür. Mümkün merteye, son yıllarda giderek popülerleşen Amerikan etkisi ile zihinleri abluka altına almış Anglo-Sakson kültüründen uzak durarak, Kıta Avrupası Kültürü'nü tanıtmak Vindobona'nın öncelikli hedeflerindedir.

3. Çeviri yapılan alan, çevirinin dili/üslubu ve sair meseleler açısından, bugüne değin Türkçeye yapılan çevirilerde ne tür problemler var? Vindobona çevirileri ile amaçladığınız şey nedir?

Aslında sorduğunuz bu soru genel bir çeviri eleştirisini gerektirmektedir. Bunu burada hakkıyla izah etmek pek mümkün değil. Ancak iki hususa özellikle dikkat çekmemiz gerekiyor. Bunlardan birincisi ülkemizde ne yazık ki süregelen dil karmaşasının tercüme alanında da kendisini hissettirmesi hususu. Ne yazık ki

meselelerin izahında üzerinde mutabık kalınmış ortak kavramlar kullanamıyoruz. Bazı mütercimler kendilerini kıymetli kılmak namına anlaşılır olmaktan uzak tercüme yapıyor. Buna vereceğimiz en güzel örneklerden birisi Sigmund Freud'dur. Freud'u Almanca aslından okuyacak olursanız, ne kadar yalın bir dil kullandığını görürsünüz. Freud eserlerinde sokakta konuşulandan farklı bir Almanca kullanmamıştır. Ludwig Wittgenstein da Freud'dan farklı değildir. Oysa söz konusu yazarların Türkçeye tercüme edilmiş olan eserlerini elimize aldığımızda anadilimiz olmasına rağmen anlamakta güçlük çektiğimiz gerçeği ile karşılaşırız.

Vindobona'da yer vereceğimiz tercüme yalın Türkçeden uzak bir dil ihtiva etmeyecektir. Zaten Türkçe çok muktedir bir dil olması sebebiyle yeni yeni kavramların icat edilmesini gerektirmeyen bir dildir. Dikkat çekmek istediğimiz bir diğer husus da bugüne kadar Türkçeye kazandırılan metinlerin pek çoğunda gördüğümüz; çevirilerin kendi öz dilinden değil de bir ikinci; hatta bazen üçüncü bir dilden Türkçeye çevrilmiş olması yanlıştır. Bunun bilimsel mânâda ciddi götürüleri mevcut. Tercümelerde dikkat ettiğimiz ana husus, tercüme edilecek metnin bir ikinci ya da üçüncü dilden değil de kaleme alındığı ana dilden Türkçeye çevrilmesidir. Bunun yanında mümkün merteye daha evvel Türkçeye çevrilmemiş; çevrilmişse de unutulmuş ve yeniden daha titiz bir çeviriye muhtaç metinleri seçmekteyiz.

4. Edebiyat alanında Türkçeye çevrilmesi elzem olan konulara/makalelere/yazarlara birkaç örnek verebilir misiniz?

Türkiye, çeviri hususunda tuhaf bir ülke. Bir bakıyorsunuz öyle bir eser/yazar Türkçeye çevrilmiş ki şaşırıyorsunuz. Bunun yanında, "Bu eser/yazar nasıl olmuş da çevrilmemiş!" de diyebiliyorsunuz. Bunun sebepleri vardır muhakkak. Fakat mevzuyu uzatmadan edebiyat sahasında özellikle "Günlük ve Mektup" tercümelerinin Türkçede hakkıyla yer bulmadığını düşünmekteyim. Vindobona olarak bu eksiği nasıl kapatabiliriz diye kafa yormaktayız. Bir örnek vermek gerekirse Thomas Mann gibi bir edebiyatçının sadece günlükleri kütüphanelerde yaklaşık 10 ciltlik bir yekûn tutmaktadır ve bu, takribi 10.000 sayfaya tekabül etmektedir. Türkiye'deki tercümelere baktığımızda Thomas Mann'ın bazı romanları dışında diğer eserlerini bulamamaktayız. Bu nevi eserlere ya da yazarlara yer vermek amaçlarımız arasında öncelikli hedeflerdendir. Edebiyatın dışında da bir örnek vermek gerekirse Religio bölümünde Taceddin Kutay arkadaşımızın tercüme de tercüme edilmemiş önemli metinlere bir örnektir. II. Vatikan Konsili'nin sonuç beyanname, konsilin üzerinden neredeyse elli yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ Türkçeye çevrilmemiş durumdadır. Din Bilimi açısından bu bir eksiklik olarak görülebilir. Bu ve buna benzer sahalarda âcizane görebildiğimiz nakısaları telafi etmek Vindobona'nın gâyeleri arasındadır.

5. Vindobona'nın ilk sayısında on farklı alanda çeviri ve makale mevcut. Neden bu alanlar seçildi, bu konu yelpazesi daha da genişleyecek mi?

Vindobona'nın hazırlanışı sürecinde elini taşın altına koyan arkadaşlar üniversite öğrenimlerini Viyana üniversitelerinin farklı bölümlerinde devam ettiren arkadaşlardır. Bu sebeple, Sosyal Bilim sahasına girebilecek ve aynı

zamanda kültürün bir ögesini oluşturacak pek çok alan da Vindobona'nın ilgi sahasına girmiş oluyor. Edebiyat, dil, tarih, sanat, din, mimari, iktisat, psikoloji gibi alanların hepsi bahsinde bulunduğumuz bu kültürün birer alt sahasını teşkil etmektedir. Bu, bütün sahalanın dergimizde yer bulduğu anlamına gelmemektedir. Eksik gördüğümüz alanlar da mevcut. Mesela, Siyaset Bilimi ve Sosyoloji ileriki sayılarda yer vermek istediğimiz sahalardandır.

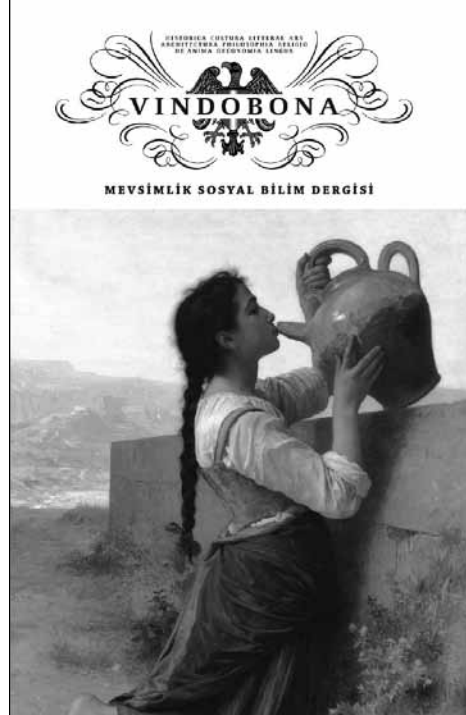
6. Eksik kalan, eklemek istediğiniz bir şeyler var mı?

Vindobona, çok ciddi bir çalışmanın ürünü, evvelâ bunu bir kez daha hatırlatmak isterim. Elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyoruz. Bu, aynı zamanda bizim burada Viyana'daki konumumuza da etki etmektedir. Bu vakte kadar oluşmuş bir Türk imajını, olması gerektiği asli konumuna kaydırmak, yaşadığımız çevredeki amaçlarımızdan biri. Bunu kısmî olarak da olsa gerçekleştirmiş görüyoruz kendimizi. Dergimizi takdim ettiğimiz birçok resmi makamdan çok olumlu geri dönüşümler aldık. Bunların arasında Avusturya Cumhurbaşkanlığı Danışmanlığı, Dış İşleri Başkanlığı ve pek çok akademisyen mevcut. Bu çalışmada ciddiyetimizi gördüklerinden olsa gerekir ki ellerinden gelen yardımı esirgemeyeceklerini bize defaatle ifade ettiler. Son söz olarak Vindobona'nın Türkiye'de de hak ettiği ilgiyi kısa sürede bulacağına inandığımızı söyleyip, bu güzel söyleşi için sizin zatinizde 'yumuşak ge' dergisine, Vindobona Dergisi adına teşekkür eder, hayırlı yayınlar dilerim.

İletişim:

vindobona@wiendobona.com

www.wiendobona.com

günaha son çağrı-n.kazancakis

(Cem Yayınları'ndan)

Hacer Bulur

Uyarı: "Sanki 'Her şey başladı' der gibiydi."

Şımarık ve kafası karışık bir Giritli'den bahsediyoruz. Şımartılmasaydı kafası karışmayacak olan türden. Neyse ki kaybettiği şeyin ne olduğunu biliyor da, onu Bergson ve Zorba'da arıyor. Bu yolculukta, bilirsiniz, işler hep sarpa sarar. Hiçbir şey ummamaktan, hiçbir şeyden korkmamaktan... İtidal ve tutku nasıl bir arada olabilir? Hele ki 'çile'den çıkarılan bir Ortaçağ'ın ardından. Ama Kazancakis -her ne kadar kendisine bunu kabul ettirmeyecek olsak da- şanslı adam. Hayatına şöyle bir göz gezdirin: Allah aşkına kafası karışık kaç tane adamın karşısına Bergson çıkar ki? Ve hangimiz Zorba'yla karşılaşabilecek kadar çok gezmişizdir?

İster Tanrı, ister peygamber olsun, Kazancakis'in günaha çağırdığı İsa oldukça ilgi çekici. Hümanizmde son nokta! Ve Tanrı'nın oğlu dünyayı tercih eder. Descartes ve Kant'tan ağzı yanmış Katoliklerden ders alan Ortodoks Kilisesi, son sayfalardaki kaz çevirme hikâyesini dikkate almamakta haklı. Olan olmuş artık, İsa sevdiği kadına doğru yol almış, insan olduğunu hatırlamış. Basit bir yorum değil. Dönemin modası. Nitekim Kazancakis için de önce aforoz edilme tehlikesi, sonra yasaklar listesi. Yine de Fener Patriği Athinagoras, Kazancakis'in aforozunu engellediği için pişman olmamalı.

Kazancakis'in İsa'sı donarak ölmek gibi bir şey. Karşı koymak güçlü bir irade, sağlam bir dogmatizm ya da ciddi bir kafa karışıklığı istiyor. Zorba bize biraz yardım etmiş, onun etkisiyle vurgu acının yanında zevke de meyletmiş. Bu yüzden itiraf etmeliyim ki, Kierkegaard'ın İbrahim'inin ardından Kazancakis'in İsa'sı büyüsünü yitiriyor. Ama yeterince hoşgörünüz varsa, diyalektiğin size açacağı kapıdan faydalanmak için buyurun...

"Küfr ile iman dahi hicâb imiş bu yolda
Selâlaştık küfr ile iman yağmaya verdik

Yüz bin yıllık fikirle henüz kuşluk olmadan
Geçtik bitmez sağınçtan güman yağmaya verdik"

Yunus Emre

kasım - aralık '09

perde

Süheyla Mehmedoğlu

dilek sır ardında pembeydi
hem de sarı tarlasına çaputlar
ah tutuşmuş ağaç, ah gölgen
suya değen terdi ömürden de eksilen
damla ve daireler yanakta tufan gibi
yazısız masallardı gök ansızın
renge perdeler indi

bu dünyanın ilk günü başlar
düğün günü gelin elinde gelinciklerle
diner öğünmesi pencerenin
kalan geriye ağıttır
dağın eteğinden yakalar tiran
fırat aksın tok kızilla

pamuk çiçek değildir ama
sevgililerin elleridir

Çizim: Kadir Yanaç

*"Okursun tasrif kitap nice binâ vu i'râb
Havf u recâ sende yok öyle kim bir Tatar'sun"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

hapishane notları

Ömer Muttalip

Dürüst ama kalbi olmayan doğru insanlardan sana sığınırım. (Allah'ım beni onların kalpsiz dürüstlüğünden koru.) Aliya İzzetbegoviç - Özgürlüğe Kaçışım (Zindandan Notlar)

8.

"Yıllardır, bir genç kız yanıma yaklaştığı zaman, ona söyleyeceğim acı ve alaylı sözler hakkında o kadar hayal kurdum ki siz bütün bunların ağırlığına dayanamazsınız." diyor kendisiyle konuşmaya çalışan Günseli'ye Selim Işık.

İşte dört başı mamur bir hayat tasviri. Son kelimeyi de yutkunduktan sonra zihnine üşüşen imgelerin altında boğuşup dururken kelimelerle anlatılabileceklerin sınırsızlığına kapılıp gidiyorsun. Gerçek yazar, az önce Oğuz Atay'ın ("kelimeler albayım bazı anlamlara gelmiyor" diyen kelimelerin albayı) kim bilir kaçınıcı kez yaptığı gibi okuru,-hele de o okur bir genç yazar ise- umutsuzluğa emanet edendir. Harflerle kurulmuş koca koca dağları gören yazar bilmelidir ki; ya onların gölgesinde alık alık yan gelip yatacak ya da her zirveden sonra gözü bir sonrakini arayarak kan ter içinde yoluna devam edecektir. Birçok defa hasedinden kalbi çatlmalı ki, hakiki eserler sızın çatlaklarından.

Savieri'nin gözünden Mozart'ın hayatının anlatıldığı bir film seyrettiğimi hatırlıyorum. Savieri, olanca kıskançlığıyla Tanrı'ya sitem ediyordu bir sahnede;

"Tanrım, ah Tanrım neden bana dehayı anlayacak gücü verdin de, aşabilecek yeteneği benden esirgedin?"

Oğuz Atay okurken kafanı kaldırabileceğin her seferinde bu duygular içerisinde olmak işten bile değildir. Kulağında o sorumsuz, düşüncesiz, şımarık müzik dâhisinin Requem'i çınlarken, dudaklarından şu kelimeler süzülüyordu; "Bat dünya bat!"

9.

Birkaç aydır zalim bir konuğum var. Hep habersiz, randevusuz gelen bir his bu konuk.

Zihnimi çirkin, kulak tırmalayıcı bir çınlama sesiyle işgal ediyor önce. Ninemin köyde salça yaptığı koca kazan geliyor aklıma her defasında nedense. Sonra o kazanın içi fokurdarak kaynayan garip, sakızimsı, mor, dumanı tüten bir sıvıyla doluyor. Köpük köpük kaynıyor zihnim. O köpüklerden bir tanesi, herhangi bir

tanesi şişmeye başlıyor. Şişiyor, şişiyor, şişiyor... Şiştikçe önce kazanı sonra tüm zihnimi tek bir damla boşluk bırakmayacak şekilde kaplıyor. Patlamak için can attığını hissediyorum ama patlarsa olacaklardan ödüm kopuyor.

Kaçıyorum. Yani her ne yapıyorsam hemen ayağa kalkıp gündelik işlerin yavanlığına sığınıyorum. Yürüyorum, kitaplarımı, dolabımı, yatağımı bozup bozup yeniden düzeltmeye koyuluyorum. Ta ki, o zalim köpük sönsün, aklıma kast eden bu his beni unutup gitsin.

Bakmayın deliliğe övgüler düzenlere, ben de onlardandım eskiden. Ama şimdi konuğumun beni azat ettiği her seferinde, hasretle aklıma sarılıyorum ve onu sımsıkı kucaklayıp, beni terk etmeyeceğini söylemeden uyumuyorum.

10.

YARIM KALAN

Oturduğu bir ayağı kırık sandalyeden doğruldu Küskün ve konuştu.

"Öyleyse" dedi. "Öyleyse hayat, yarım kalmış bir cümledir."

Karanlığı delen bir bakış fırlattı o tozlu kitabın sayfaları açık üzerinde durduğu tahta masaya. Aksayarak birkaç adım attı. Uzamış sakallarını sıvazladı kirli elleriyle. Fısıltıyla devam etti;

"Bitmiş cümlelerle anlatılamaz hayat dediğin."

Şakağından süzülen ter damlalarını parmak uçlarıyla yakalayıp diline götürdü. Bir süre öylece bekledi, düşündü.

Geriye dönüp sandalyenin karşısındaki hasır tabureye oturdu belinin sızlanmalarına aldırmadan.

Eğildi Küskün. Başını ellerinin arasına aldı. Karanlıkta parlayan ak saçları, biraz daha ağardı.

Ezercesine sığıttığı -kim bilir neyi eziyordu?- dişlerinin arasından mırıldandı;

"Öyleyse" dedi. "Öyleyse bitirmeye çalıştığın her şey, kusursuzluğa vurduğün yeni bir darbedir.

Gözlerini yumdu Küskün.

Karanlıkta bekleyen kitap, biraz daha tozlandı.

ayşe

Sine Ergün

Bizim apartman Biga'daki ilk apartmandı. Beş katlıydı, yerleri cilalı parkeydi. Salonla oturma odasını buzlu camdan enli bir kapı ayırırdı. Kanepenin üstünde camlı bir büfe vardı, içinde kristal bardaklar, gümüş bardakaltları, porselen ince fincanlar.

Ben dantelli etekler giyordim. En sevdiğim renk pembeyle kırmızıydı. Halam saçlarımı iki atkuyruğu yapar, elbisemin rengine göre kurdele takardı, tokalı rugan ayakkabılarım vardı.

Ayşe karşı evde otururdu. Evin girişinde bir bez vardı. O bezden girince telli kapının önünde ayakkabılarımızı çıkarır eve girerdik. Annesi, babası, bir iki kadın daha ve kardeşleri yaşardı o evde. Ne dediklerini bazen anlamazdım.

Ayşe ablası Hatice'yle ikiz gibiydi. Bayramda bir giyinirlerdi, ikisi de buğday tenliydi. Hatice'nin koca kahverengi gözleri vardı, Ayşe'ninki elaydı, kırmızı oje sürerdi.

Ayşe'yle yaşımız birdi. Beraber oynardık, topraktan tabak, tencere yapardık. Çamurken yoğurur, biçim verir, güneşe bırakırdık. Benimkiler yamuk yumuk olurdu, bazen dökülür parçalanırdı. Ayşe yaptığı tencerede çocuklarına yemek pişirirdi, tabaklara koyar yedirirdi.

Anaokuluna beraber başladık. Bizim sokağın sonunda toprak yol biter, arnavutkaldırımını bir yokuş başlardı, sonunda da okul. Ayşe'yle el ele tutuşur okula giderdik.

Okulun bahçesi koşuturan oğlanlarla doluydu, top oynarlardı, kızların saçlarını çekerlerdi, kızlar da onları kovalardı. Ben korkar aralarından geçemezdim. Ayşe tuttuğu elimi sıkar, kenardan kenardan yürütürdü.

Sınıfın yerleri halıydı, girişte ayakkabılarımızı çıkarırdık. Bir duvar boyu raflarda oyuncaklar dururdu, önünde öğretmen masası, karşısında bir yatak vardı. Kızlar pembe beyaz, erkekler mavi beyaz kareli önlük giyerdi. Ellerim önlüğümün içinde kaybolurdu.

Öğretmen öğle uykusunda o gün gözüne giren çocuğu yatakta yatırır, herkes her gün heyecanla kendi adının söylenmesini beklerdi, çoğunlukla aynı çocuklar yatardı yatağa.

Biz Ayşe'yle hep yerde yataydık. Yerde yatmakta sorun yoktu, ama yatakta yatmak başkaydı, yüksekteydi, beyaz çarşafı kaplıydı, yastığı büyüktü. Adı çağrılan ağır adımlarla yatağa ilerler, yattığında üç beş kez yüzünü yastığa sürte sürte dönerdi, izlerdik. Ses çıkarmayın, derdi öğretmen, uyuyun, gelmeyeyim oraya.

Ayşe'yle el ele tutuşur gözlerimizi kapardık, arada tek gözümüzü açardık, aynı anda açtıysak gülerdik, gülmek için aynı anda açmak isterdik, yakalanırsak azar işitirdik.

Bir gün heyecanla beklenen ad benimki oldu. Sarı, dedi öğretmen, bana Sarı derdi, aferin, bugün uslu bir kız oldun, yatakta yatma sırası sende.

Kalbim küt küt attı, kulaklarım yandı, ağır ağır yatağa yürüdüm, çarşafa dokundum, yorganın altına girdim, yatağın içinde bir iki döndüm. Yastık çok yüksekti, yatak sertti, benim yatağım daha güzeldi. Gözlerimi kapadım, uyumaya çalıştım, uyuyamadım, sıkıldım.

Ayşe'ye baktım, gözüm yerdekilerin arasından onu zar zor seçti. Göz göze gelmeye çalıştım ama bana bakmıyordu, bacaklarını kafasına yaklaştırmış tortop yatıyordu.

*"Ben bende seyreder iken aceb sırra erdim ahî
Bir siz dahi sizde görün dostu bende gördüm ahî"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

Handwritten signature or mark.

Çizim: Kadir Yanac

gölge

Ömer Faruk Demirel

elemedik mi göğü yırtıp da
yıldızlarla gelmedik mi
ela gözlerde yılanıp
yılmadan dilemedik mi

yüzükoyun uzanıp
koynunda uzay biriktirdin
sade sendedir tartı
kuşun üstünde ne vardı
söyle bilemedik mi

gölgeden yurt ayırtıp
güneşten sürülmedik mi
gözlerde elayı kurtarıp
akında ölmedik mi

belli ki çoğu azalıp
sırtında iz bıraktı da
beriki hiç anlaşılmamış
taşın altında ne vardı
korktuk ellemedik mi

uykuların doğusu-h.a.toptaş

(Doğan Yayınları'ndan)

Kadir Yanaç

Kitabı okuduktan sonra anlatıcıyla aramda geçecek olan muhtemel konuşmanın izlerini yakalayabiliyordum.

- Rüya görür müsünüz?

- Neredeyse hiç.

- Nasıl... Peki, bu bahsettiğiniz gibi uyku ile uyanıklık arasındaki ilişkiden kaynaklanıyor olabilir mi?

- Bilemiyorum.

Neredeyse hiç bilemiyorum. Roman bir yarım cümleyle başlayıp onu tamamlayan bir yarım cümleyle bitiyor. (Elbette aynı tekniği kullanan onlarca yazar sayabiliriz ama Hasan Ali Toptaş'ı farklı kılan dildeki kendine has duruşu. İmgelerle kendinden geçen, biçim yönünden ustalık kokan cümleler, romanı kafaeskleştiriyor. Şimdilik denilebilir ki hikâye içindeki hikâyeleri anlamak, muğlâklığı çözmek için okuyucuya çok iş düşmektedir.) Anlatıcı bu iki cümle arasındaki sonsuzluğu hissediyor ve masaya doğru yürüyor. İşte o zaman sanki bu iki cümlenin arasına sıkışmış gibi duran ve anlatıcının kabak kemesinin tellerine vurmasını bekleyen hikâye tıpkı katreyi yırtıp genişleyen evren gibi şehrin gizemli sokaklarına dalıyor. Mekân ve zamandan bahsedilemezken sıkışmış olan sonsuzluğu sözcük sözcük dökmeye çalışan anlatıcı da bu hiç bitmeyecekmiş gibi duran hikâyenin bir parçası olup çıkıyor. Bu yolculukta anlatıcıyı da romanın bir kahramanı hâline getiren, Haydar'dır. Daha doğrusu ara sıra parmaklıklar arasından anlatıcının diplerdeki odasına kafasını uzatıp, onu da romanın bir kahramanı hâline getiren uykular içindeki uyku olan Haydar'dır.

Radyoevindeki adam aylarca boş boş oturuyor. Neresi olduğu bilinmeyen başkente kendisine bir iş verilmesi için mektuplar yazıyor. Sonra bu umarsızlık içinde kaybolup sessizliği damla damla yayıyor. Yayıldıkça seller şehri kuşatmaya başlıyor ve nihayetinde adam radyoevinden "seller de geçer, bu daha ne ki" dedirten afet hikâyeleri anlatmaya başlıyor. Susturulamıyor da. Çünkü o sessizlik, uzuvlarından ayrı düşen şehrin sokaklarını, telefon direklerini, arabalarını telef olmuş bir şekilde çoktan yaratmıştır.

Sonra şehir dedenin düşlerinde de kendine yer buluyor. Şehir... Evini barkını bırakıp keşfe çıkan dedeyi sellerle karşılıyor ilkin. Otobüsün üstünde dudakları titrerken yanına yaklaşan bir kayıkla şehri yaratma serüveni onun oluyor. Onun gözleriyle Ya da onun gördüğü gözlerle keşfe çıkıyoruz bir bakıma.

Sonra, efendime söyleyeyim, dedenin vefatıyla anlatıcı ve dayı arasındaki konuşmalar başlıyor. Dayı, "Hikâye görünmeyi anlatmak değildir onu sadece görünür kılmaktır. Akıl denen şeyden uzak duracaksın hikâyeyi anlatırken, kelimeleri kusmayacaksın, yutacaksın ki boşluklar kalacak. Hikâyeler, hikâyeler topluluğundan oluşabilir, sakın ola onları zorlama, peşlerine takıl." gibi nasihatlerle bir bakıma Hasan Ali Toptaş ile anlatıcı arasındaki ilişkiyi gözler önüne seriyor ve ilk cümle ile son cümle arasındaki sırrı kendince aşikâr ediyor.

Ve tabii ki ortada bir kahraman daha var: Şehir.

Çipil gözlü çocuklarla, şarapçılarla, efsunlu mekânlarıyla ve daha nice gizemleriyle şehir, şüphesiz ki romanın en büyük kahramanı. Bir nokta gibi duran şehir, radyoevindeki adamın uzaklara kaçışıyla, dedenin keşifleriyle genişliyor, her sokakta apayrı bir masal duruyormuş gibi bizi sonsuzun karşısında acze düşürüyor. Aslında ona sonsuzluk izlenimini kazandıran yazarın yaratıcılığıdır, farklı gören gözleridir.

"Sezmek her zaman bilmekten iyidir."

anlar

Ali Seyfi

rimelleriniz ağır ağır çürütüyor
üzerimde aynaya müptela arılarınız

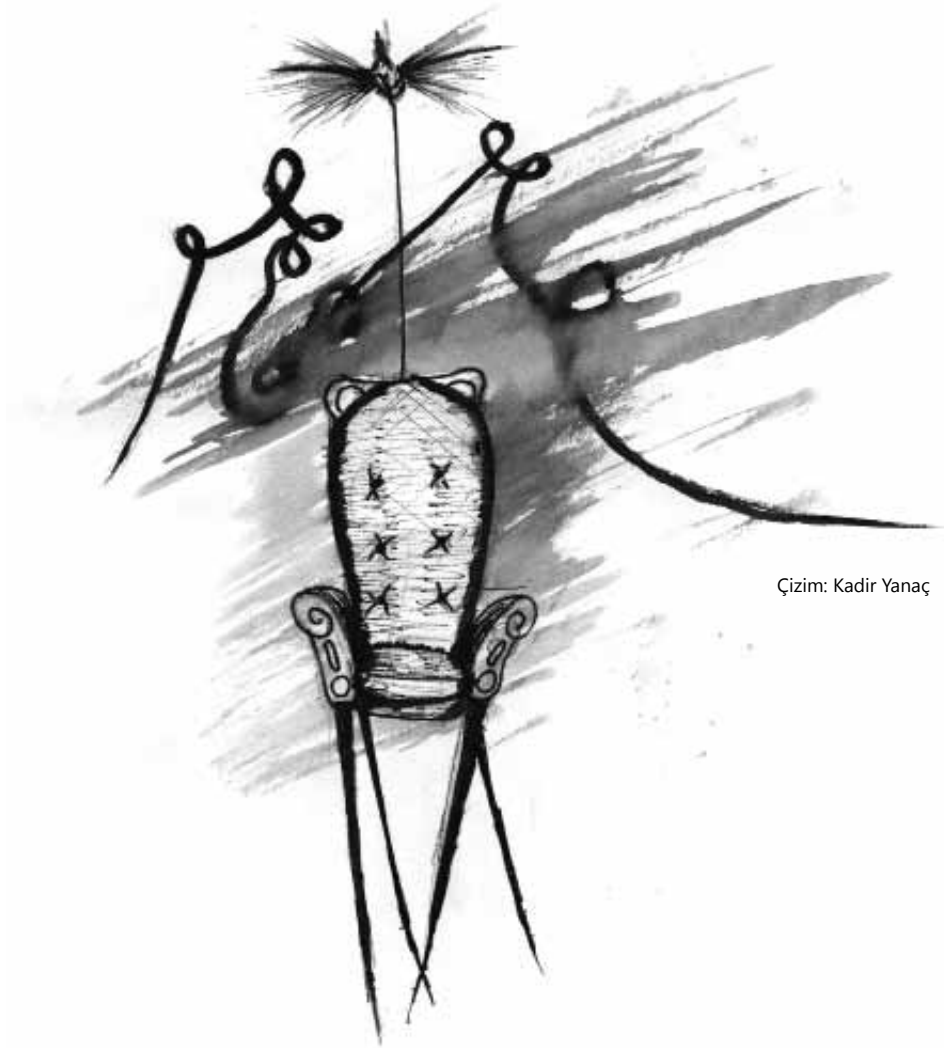
akşam üstü masamda vazo
kırdığınız
gidiyorum geceye çiçekten geçerek
yılmadan yıkamaya uslu polenlerimi

sürün inzivadan yontulmuş küllerimi
dillerinize
geceyi süzersiniz sadece
dumanlarımın ardından

bal olsun kirpikleriniz

ses duyar mısınız taşlardan
yurdumuza dönelim diye
sırdaşımdır sizden daha kelime
ki uyku tadında incelirler

analar anlar

Çizim: Kadir Yanaç

*"Gönülde pas oturur onda seni yitirir
İçeri şah oturur giremezsin göresin"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09

şapka hırsızı

Besim Yunus

Birinci İfade

Metroya inen genç bir kızın şapkasını ani bir hareketle başından kapıldığı gibi kaçtı. Kızcağız ne yapacağını bilemedi; ilkin oracıkta durup sağına soluna bakındı, sonra bir şapka için bağırmayı kendine yedirememiş olmalı ki yoluna devam etti. Adam çotkan yok olmuştu.

O günden sonra üzerimde tuhaf bir tedirginlik taşımaya başladım. Şapka takmak gibi bir âdetim olmadığı hâlde sokakta yürürken, özellikle merdivenleri kullanırken şapkasız bulunmaya özen gösteriyordum. Yine bir akşamüstü dolaşırken ani bir çığlık duydum. Arkama dönüp baktım; çığlığın sahibi başının üzerindeki ellerini gözleriyle arayarak bağırarak bir kadındı. Şapka hırsızı bana doğru koşuyordu. Onu tutmak ve kadının şapkasını kurtarmak aklıma gelmemişti; yanımdan öylece geçip gitmesine izin verdim. Elbet biri tutacaktır, diye düşündüm. Oysa kalabalığa karışan bir suçlu koşmayı bırakıp onlar gibi ağır ağır yürüyerek suçundan arınır.

Bir türlü kabullenemesem de bu şehirde şapka takmak tehlikeliydi. Artık etrafımda gördüğüm şapkalı insanlar için endişeleniyordum. Pekâlâ, şapka çoğu insana yakışıyordu da. Özellikle henüz okul çağına gelmiş çocuklar taktığında kısa boylarına dikkat çekiyor ve onların çocuk olduklarını hatırlatıyordu bize. Sonra istemsiz eğilerek ya da sadece kaçamak bir göz hareketiyle yüzlerine bakıyorduk onların; şanslıysak eğer onlar da bize bakıyordu. Çünkü çocuklar bir yetişkin kendilerine bakınca hemen fark eder bunu ve mesafeye göre tepki verirler. Boy farkı önemlidir. Hızla uzadıkları ergenlik çağında erkeklerin kullandığı şapkalının da kutsal yanları vardır. Sivilceleri gizlemek ve buruna gölge düşürmek ucuz bir iş olamayacağı gibi bir kızın ilgisini çekmek de pek kolay değildir. Hele kızların taktığı şapkaları düşünsenize; çeşitli şekillerde, her biri bambaşka renklerle, işlemelerle süslü, kim bilir hangi güzelliğe adanmış zarif şapkalardır onlar. Saç en çok kızların şapkasına yakışır. Özenli bir kamufleje rağmen hâlâ omuzlara dökülmekte direten saçlarını her türlü harekete hazır tutarlar. Nasıl endişelenmezdim? Ortalıkta sinsi bir hırsızın dolandığı haberi çotkan yayılmış olsa da şapka takmaktan vazgeçmek zordu. Anneler çocuklarını okula şapkasıyla gönderiyor; genç sevgililer de buluşacakları zaman şapka takmaktan hiç çekinmiyorlardı. Bir an önce baştan çıkmayan şapka icat etmeliydi. Gece kapılarımızı kilitlemeye nasıl alışmışsak, buna da öyle alışırdık.

İşte yaşlı bir adam, şapkasını başka birinin çıkarmasına alışık olmadığından sokak ortasında dengesini kaybetti ve düştü. Hırsızsa yaptığından utanmak için önce ortalıktan kaybolmak zorundaydı. O, kalabalığa karışırken burada başka bir kalabalık yaşlı adamın etrafına toplandı. Dikkat çeken ve tutuklanan

hırsız değil, tek suçu yıllardır yaptığı gibi bugün de sokağa çıkarken şapkasını takmak olan yaşlı adamdı. Düşen, bir çocuk olsaydı yerinden hemen kalkmıştı. Asfalta sürtünen avuç içlerime bulaşan ve yakan tozu toprağı hatırlıyorum. Ayağı kalkınca elimin kavlanmış derisini temizlemeye başlar, bir suç işlemişim gibi bunu kimsenin fark etmemesi için gizli gizli ve ağlamadan yapardım. Yaşlı adamsa artık görülmüştü bir kere; bir ambulans gelip de onu götürene kadar kalabalık dağılmayacaktı.

Bu son olay diğerlerine nazaran içimi daha fazla burkmuştu. Madem kimse hiçbir şey yapmıyordu, şapka hırsızını kendim yakalamalıyım. Şapka takmanın tehlikeli bir iş olduğunu düşündüğümden beri cebimde bir tane taşıyadurduğumu fark etmişim. Hatırladığım kadarıyla en son sünnetimde takmışım. Fes gibi, beyaz, ucunda kırmızı bir tüy ve kenarları pullarla kaplı çirkin bir şapkaydı. İsterseniz fotoğrafımı size gösterebilirim. Bakın; suratım nasıl da asıkmış.

Bu yeni bir şapkanın daha çalınması manasına gelecek olsa bile şapka hırsızını yakalayabilmek için onunla tekrar karşılaşmaktan başka çarem yoktu. Uzun zaman sokaklarda bulmak istemeksizin onu arayarak gezindim. Metro çıkışlarında, yaya caddelerinde, parklarda her an yükselebilecek bir çığlığı kolluyordum. Bazen imdat çığlıkları duysam da, olay yerine yetiştüğimde beklediğimden farklı vakalarla karşılaşılırdım. Kaçan topunun peşinden caddeye fırlayan bir çocuğa araba çarpıyordu mesela, ya da fazla mesaiden yakınan bir ofis çalışanı çalıştığı şirketin çatısından aşağıya atlıyordu. Elbette çığlık kurbanlardan çok onların ölümlerini gören tedirgin seyircilerden geliyordu. Bazense hiçbir vukuat olmadan eve geri dönüyor ve koltuğumda oturmuş hırsız yakalamak için planlar yaparken uyuyakalırdım.

Hırsızın dikkatini çekmek için ihtiyacım olan şey şapka takan insanlardı. Bu yüzden başta yakın çevrem olmak üzere ulaşabildiğim kadar insana şapka dağıtmalıyım. Tüm paramla çeşit çeşit şapkalar satın aldım. Sokakta kucağımda bir sürü şapka ile beni gören zabıtaya seyyar satıcı olmadığımı onları bedava dağıttığımı söyledim. Bunu kanıtlamam için benimle dalga geçer gibi gülerek "Haydi dağıt o hâlde!" dedi. Memnuniyetle yaptım ama hırsızla yine karşılaşamadım.

Evimde planlar yaptığım günlerden birinde fotoğrafçı bir arkadaşım bana uğradı. Elimde kalan şapkalardan beğendiklerini alabileceğini söyledim. Kız arkadaşı için pembe, beyaz ve siyah olmak üzere üç şapka aldı sadece. "Ben takmıyorum; askerlikte sıkılmışım bunlardan." dedi. Bastığı son fotoğrafları gösterdi sonra; içlerinden bir kısmını eledim, diğerleri içinse iyi bunlar, dedim. Birkaç gün boyunca evden çıkmadım.

Nihayet sokağa çıktığımda, kendimi yenilenmiş ve bir savaş için oldukça hazır hissediyordum. Ben ortalıkta yokken başka bir hırsızlık daha yaşanmıştı; sevgilisini bekleyen bir erkeğin şapkası çalınmıştı. Erkek gün boyu şapkasıyla dolaştığı için canlılığını yitirmiş, şimdi başında kabartma boya gibi duran saçlarından hiç memnun değildi. Onu bu hâlde görmeye pek alışık olmadığı içindi; sevgilisi ilk defa o gün alnındaki biçimsiz eğriliği fark etmiş ve yazık ki içine ilk memnuniyetsizlik çökmüştü. Böylece daha nice biçimsizlikleri görme

yetişi artan gözleriyle aşkını azaltmaya başlamıştı. Bu, tahammül edilemez bir hadiseydi ve ben onları tekrar bir araya getirmek adına üzerime düşen her neyse hakkıyla yapmalıydım.

Derhal koşarak olay yerine ulaştım. Meydan kalabalıktı ve hırsız yine kaçmayı başarmıştı. İnsanların daha çok hangi yöne baktığını tespit etmeli ve muhtemel kaçışın peşinden iz sürmeliydim. Sonunda geldiğim istikamette geri gitmeye karar verdim ve ağır ağır, hemen her şeyi; vitrinleri, simaları, kaldırımları ve ezilmiş çiçekleri inceleyerek yürüdüm. Dönemece geldiğimde bir çöp kutusunun dibinde, belli ki uzaktan tutturmaya çalışılarak atılmış fakat becerilememiş kırmızı şapka dikkatimi çekti. Bir bayan şapkasıydı. Eğilip alacak gibi oldum; sanki kurbanın incinen başını merhametli ellerimle okşamak istiyor gibiydim.

Ertesi sabah tereddütle evden çıkarken elimi montumun cebine atınca tüylü bir şeyler hissettim. Nicedir yanımda taşıdığım şapka ve ben bugün yıllar sonra ilk defa şapka takacaktım. Hırsız yakalamanın başka yolu kalmamıştı. Onu kendime çekecek, sanki yıllar sonra kanlımı bulmuşum gibi kolundan kavrayacaktım. Sonra belki onu çaldığı şapkada boğardım. Ya da biraz cesaretli olsaydı bir polisin ya da askerinin şapkasını çalacağını söyleyerek küçük düşürürdüm. Olayı biraz daha heyecanlı hâle sokup onu bir polise götürmeyi; "Bak polis amcanın şapkası tam sana göre!" demeyi bile hayal ettim.

Akşama dek şapkamla bekledim. Pek çok yere gittim. Kapalı mekânlarda da karşıma çıkabileceği ihtimalini düşünerek kafelerde oturdum, kitapçılara girdim, hatta camiye bile gittim. Ezan okunuyordu; eski bir alışkanlıkla kollarımı sıvayarak şadırvana yöneldim. Hırsızın cemaatten biri olabileceği ihtimalini önemsemek gerekiyordu. Ben de aceleyle abdestimi alıp ayakkabılarımı çıkardığım gibi içeri girdim. Kimi ayakkabılarını bir poşete koyup yanında götürüyor, kimiyse sonradan yapılmış dolaplara kilitliyordu ve olan oldu: Namazda birkaçının takkesini çaldı hırsız. İçlerinden genç olanı namazını bozdu ve peşinden koştu onun. Fakat cebinden anahtarı bulup dolaptaki ayakkabılarını çıkarana kadar hırsız gitmişti bile.

Günlerce beklememe rağmen hırsız şapkamı en savunmasız anımda bile çalmadığına göre bir daha asla çalmazdı. Erkekler camide ayakkabısını, kadınlarsa dışarıda çantasını titizlikle koruyordu şehirde. Şapkalarını koruyacak birine ihtiyaçları vardı. Yeni bir plan yaptım ve onları ikaz etmeye, hırsızdan korumaya karar verdim. Karşılarına çıkıp bir şeyler anlatmaya başlayınca beni dilenci zannedip dinlemeyenler; ya da anket yaptığımı düşünüp vakti olmadığını söyleyenler oluyordu. Ben de şu bir sayfalık bülteni hazırladım:

ŞAPKANIZI
ÇIKARIN!

Çalınan,
şapkanız
değil
kişiliğinizdir!

Yüzlercesini dağıttım. Verdiğim insanlar birkaç adım sonra buruşturup kenara atıyordu. Fakat yüzünde kendinden emin gülümsemesiyle orta yaşlı, bıyıklı bir adam "Sen neden çıkarmıyorsun?" diye sorup da cevap vermeme fırsat bile bırakmadan sanki kazara durdurduğu yürümesine hızla devam ettiğinde aslında verecek hiçbir cevabımın olmadığını fark ettim.

İşte bu, bardağı taşıran son damla oldu efendim. Artık daha fazla tahammülüm kalmayınca ne yapacağımı şaşırdım ve sağa sola koşuşmaya, nerede şapkalı birini görsem şapkasını alıp kaçırmaya başladım. Beni lütfen bırakın; çünkü onları şapka hırsızından korumalıyım. Bırakın lütfen.

***

İkinci İfade

Şapkaları o çalıyordu. Bense şapkası çalınan kimsenin fotoğrafını çekiyordum. Tüm bunları yakın zamanda açacağımız sergi için; yani sanat için yapıyorduk. Bunu anlıyor musunuz? Hem ortada illa resmî bir suç varsa bu, hırsızlıktır ve ona aittir. Fotoğraf çekmenin yasak olduğuyla ilgili bir kanun hatırlamıyorum. Suçsuzum.

Çizim: Kadir Yanaç

*"Bu dervişlik beratın okumadı müftiler
Onlar ne bilsin onu bu bir gizli varaktır"*

Yunus Emre

sahipsiz şehir korosu

Muhammed Mücahit Yılmaz

geniş bir yolun üzerinde bakışmış
kaldırımlarına hayaller yükleyip çıldırmışım
evimin ağırlığı yürüdükçe azalırdı
silmedi o güruhtan ismimi Tanrı
isyana niyetli değildim, susardım
hüzünlerin içinde kaybolmadan yıkılmış
bir hataydı seni durmadan bulamayışım

alil bazı şüphelenmeler dibinde
hareketsiz kendisini kurcalar şehir
kaçmayan ne cesurdur ve kalmayan kâfir
olmadığında kıskanır basit bir tepkiyi
gitmeyendir olan ve olmayan bir şaka
bir düşünce, gülemeyendir

ağzındasın bir nehrin tükürülmek üzere
kalbi boğulan ve geceyle birlikte, elleri
gündüzlere tutuşturulup, ihanetin anlamını
öğrenmek için, yorulansın ışıkların
şeytan doğuran nefesinde

batıyoruz umurumuzda olsa da farkı yok dünya
aramıyor, bulmanın bedeli kaybetmek
sancısız bir cümle kuramayıp seni ödüyorum
savunmasız günahım, sahipsiz şehir korosu

özür diliyorlar Tanrım
hayatı şaka sanmışlar
denizi de şahit tutuyorlar

binalar yükseldikçe küçüldü insanlar
direniyorsunuz ama suçunuzu da biliyorsunuz

herkesin sahiplendiği sahipsiz şehir: izmir

*Tekzip: Bu şiir 3ncü sayımızda teknik bir hatadan dolayı son dizesi olmadan yayımlanmıştır.
Okurlarımızdan ve şairimizden özür diliyor ve tam hâlini sunuyoruz.*

İLANDIR

Dergiler hür tefekkürün kalesi değil de nedir?

Bugün hayranlıkla eserlerini okuduğumuz bütün büyük yazarlar bu büyülü dünyaya **ilk adımlarını** edebiyat dergileri sayesinde atmışlardır.

Çaldığınız her kapı yüzünüze mi kapanıyor?
Eserlerinizin niteliğinden şüpheye mi düştünüz?
Sizi yetiştirecek bir **usta mı arıyorsunuz?**

Dergâh, Varlık, Avantgarde, Türk Edebiyatı, Eliz,
Yedi İklim, Notos, Hece, Yasak Meyve, Sincan İstasyonu,
Yumuşak Ge, Son İstasyon, Akatalpa, Fayrap, Muaf,
Karagöz, Heves, Bireylikler, Aşkar, Yeni Yazı, Temrin,
Edebiyat Ortamı, Sus, Esrar, Yolcu...

Görölmek mi istiyorsunuz?

Bize gelin!

Hangi **ekole** dahil olmak istediğınızı söylemeniz yeterli!
Divan, hece, yeni hece, garip, yeni, ikinci yeni, neo epik, görsel,
çok sesli, modern, post modern...

Size istediğiniz derginin kapılarını açacak anahtarlar sunmak bizim için hiç de zor değil! 7 gün 24 saat durup dinlenmeksizin çalışan usta kadromuzla hizmetinizdeyiz.*

PROTAGONİST ROMAN AJANSI

*Kayıtlarımız sınırlıdır. Kurlar kontenjana göre belirlenecektir.

bir kayboluşun sırrını çözecek röportaj

Aykut Ertuğtul

Bilginliği kadar huysuzluğu da dillere destan olan şair, bilim insanı Adem Selamsız'la birkaç ay evvel önemli bir röportaj gerçekleştirdik. Ancak kendisi muhabirimize kesin bir dille, yayımlamak için bir süre beklememiz gerektiğini söyledi. Muhabirimiz sebebini sorduğunda ise zamanı geldiğinde anlayacağımızı söylemekle iktifa etti.

Sanat ve bilim camiasının bu değerli emekçisinin ricası bizim için elbette bir emir sayılırdı, beklemekten başka çaremiz yoktu. Şimdi S. Gazetesi olarak Adem Selamsız'ın sır dolu kayboluşuna açıklık getireceği umuduyla bu konuşma kaydını, tek bir noktasına virgülüne dahi dokunmadan (zaman zaman muhabirimizin edindiği izlenimler hariç) okurlarımızın ve ilgili mercilerin dikkatine sunuyoruz.

***

S. Gazetesi Muhabiri: Efendim, son araştırmanız epeyce konuşuldu. Oradan başlayalım isterseniz.

Adem Selamsız: Sondan başlamak benim yaşımda bir ihtiyarın pek hoşlanacağı bir durum değil genç adam. Ne diyor şair "Şimdi birçok sayfasını atlayarak bitirdiğim bu kitabın başından başlayabilirim." Gün bugündür işte.

S: Nasıl isterseniz. Kaç dil biliyorsunuz desem, bu bir başlangıç sayılabilir mi?

A.S (Bıyık altından gülümseyerek): Non scholae sed vitae discimus! Açık yüreklilikle söylemek gerekirse, yirmi sene önce yani henüz kırk yaşımdayken çetele tutmayı bıraktım. O zamanlar yirmi beş ayrı dili lehçeleriyle birlikte biliyordum ve artık benim için yeni bir dil öğrenmek, ana dilimde yeni bir tekerleme öğrenmek gibiydi. Duyuyor, muzip bir heyecanla birkaç kez tekrar etmeye çalışıyor, sonunda da dimağıma katıyordum. Olağan üstü bir yeteneğim olduğunu söyleyeceksen hiç ağzını açma çocuk. Bırak, önce her şeyin nasıl başladığını anlatayım.

S(Kararsızlıkla): Şey, elbette buyurun.

A.S: İlk kez ana dilimden başka bir dil öğrendiğimde 9 yaşındaydım. Altıparmak yetimhanesinin... (Kısa bir duraklama) Bir yetimhanede büyüdüğümü söylemiş miydim? Öyle sanıyorum ki bunu ilk defa sizinle paylaşacağım. Annem daha birkaç günlükken beni bu yetimhanenin avlusuna bırakıp kaçmış. Onu

suçlamıyorum, eminim kendisine göre sebepleri vardır. İnsanları yargılayıp suçlamak için acele etmemek gerektiğini öğrenmiş olmalı benim yaşında biri. Soyadım bana yetimhanenin müdiresinin hediyesi. Aslına bakarsan adım da öyle. Neyse neyse bu bambaşka bir hikâye. Ne diyorduk; Altıparmak yetimhanesinin genç ve güzel Rus temizlikçisi ilk öğretmenimdi. Ah Anna! Umutsuzca âşıktım ona. Tüm yetimhane sakinleri yataklarına çekildiğinde, Anna, billur sesiyle Rusça şarkılar söyleyerek temizlik yaparken bende bir sütunun arkasına gizlenmiş hayranlıkla onu dinlerdim.

(Bir süre elinden hiç düşürmediği piposunun dumanlarının tavana doğru yükselişini izledikten sonra fısıltıyla Rusça bir şarkı mırıldandı.)

Ya uto nu, pojdu ko dnu
glubzhe i glubzhe
s kazhdim dvizhen'jem

"Boğulacağım, dibe batacağım. Derine, en derine. Her kıpırdayışında." (İştahlı bir kahkaha savurduktan sonra) Ona Rusça olarak "Ne güzel sesin var Anna" diye ilk defa seslendiğimde, yüzünün aldığı ifadeyi düşününce şu yaşında bile heyecanlanıyorum, kanım kaynıyor.

S: Şarkıları dinleyerek mi öğrendiğiniz Rusçayı?

A.S: Sana bir sır vereyim mi evlat, bir dili öğrenmek için onun yüreğine nüfuz etmen gerekir ve dillerin kalbi şarkılarda atar.

S: Yani metodunuz bu mu? Şarkılar sayesinde mi bu kadar hızlı öğreniyorsunuz yabancı bir dili?

A.S: (Bıyığı andıran kaşlarını öfkeyle çatarak) Sesini kes de beni dinle! Formüller, flaş haberler peşinde koşma seni zevzek. Merak etme bu röportaj bittiğinde her halükarda istediğini almış olacaksın.

(Profesör burada birdenbire sustu. Aslında sustu demek yanlış olur adeta durdu. Alnındaki kırışıklıkların artması, hâlâ yanan piposunu yeniden yakmaya çalışması, gözlerindeki keskin ifadenin yerini boşluğa bırakması bana onun bir anlığına nerede kaldığını hatta ne anlattığını dahi unuttuğu izlenimi verdi. Hatırlatmayı düşündüm ama daha önce birçok röportörün tatmak zorunda kaldığı ünlü Selamsız öfkesinden korkarak beklemeyi seçtim. Neyse ki ani bir göz parlamasıyla birlikte derin bir nefes aldıktan sonra piposunun dumanlarını havaya üfleyerek anlatmaya devam etti.)

Vatan toprağını öper gibi hasretle öptü beni. Ne öpücüktü ama.

(Derin bir nefes daha)

Anna aslında Fransızca öğretmeniydi, bunu söylemiş miydim? Rusya'nın en iyi üniversitelerinden birinde eğitim almıştı. Buna rağmen Türkiye'de temizlikçi de olsa bir okulda çalışabildiği için şanslı olduğunu düşünüyordu. Dostoyevski

romanlarındaki Rus kadını neyse Anna'da oydu işte. Asil, gururlu, bahtsız, güzel ve elbette sefalet içinde. Bunları nerden mi biliyorum? O günden sonra yetimhanenin uzun karanlık koridorları, bizim üç dilde birden yaptığımız tadına doyumaz sohbetlerle aydınlanacaktı da oradan. Beni hem çocuğu hem de tek öğrencisi olarak görüyordu. Okumayı sevdiğimi bildiğinden Rusya'ya her gidişinde Dostoyevski, Tolstoy, Gorki, Puşkin, Çehov gibi Rus dilinin en büyük yazarlarının kitaplarından oluşan hediye paketleriyle dönerdi geriye. Bense onun ilgisini boşa çıkarmamak için bırak kitapları, kitapları sardığı gazete parçalarını bile ezberleyene kadar okurdum.

(Dalgın bir gülümseme ile) İlk şiirlerimi Anna'ya Rusça ve Fransızca olarak yazmıştım. Yazık, haberi bile olmadı...

S: Adem Bey, sözü gelmişken; tüm dilleri bildiğinize, dünya üzerinde konuşulan her dilde şiirleriniz olduğuna hatta şiirlerinizi kitaplaştırmayı düşündüğünüze dair söylentiler var?

A.S: Öğrendiğim her dilde şiirler yazdığım doğru, pek çok dil bildiğim de. Kitap hâline getirilmeleri ise neredeyse imkânsız. Çünkü hepsini Anna'ya adadım. O okuyamayacaksa başkalarının okumasının da ehemmiyeti yok benim için.

S: Yani?

A.S: Yani insanların bu şiirleri görebilme olasılığı, bir nephila pilipes tarafından ısırtılma olasılıklarından daha az.

S: Pardon?

A.S: Kuş yiyen dev örümcek diye bilinir. Nesli tükenmek üzeredir, benim gibi. Kim bilir ben sizinle konuşurken çoktan tükenmiştir bile. Her neyse, (çapkınca göz kırparak) böyle bir kitabın var olabileceği fikri akıl almaz değil mi? "Tek bir şairden dünya dillerinde şiirler". Paha biçilmez bir çalışma!

S: Kesinlikle olağüstü. Yetimhaneden sonra ne yaptınız efendim?

A.S: Yetimhaneden sonra mı? Orasını herkes bilmiyor mu zaten? Okumaya devam ettim, çalışmaya ve diller arasındaki büyüleyici yolculuğuma. Bir o kadar da çileli tabi. Kitapların arasında geçmiş bir ömür kimin ilgisini çeker? Bir genç kızın dudaklarında tazelenecek yere kütüphane sıralarında heder olmuş, içi geçmiş nefesler, tozlu sayfalara gömülmüş hayaller, arzular... Bir hayatın ilk aşk uğruna feda edilmesi size klişe geliyor olmalı ha? Yaşadığımız çağ için fazla romantik. Bu ne sizi ne de okurlarınızı pek heyecanlandırmaz diye düşünüyorum. Sizin için önemli olan bundan sonrası.

S: Bundan sonrası?

A.S: Bundan sonrası evet.

(Profesör bu sırada birdenbire ayağa fırladı ve anlamadığım bir dilde homurdanarak odanın içinde bir aşağı bir yukarı volta atmaya başladı. Daha sonra kayıtları dikkatle dinlediğimde konuştuğu dilin Rusça olduğu kanaatine vardım. Yürürken kayıt cihazından uzaklaştığı için elbette kesin olarak bir şey söyleyebilmem imkânsiz. Bir süre sonra kıpkırmızı bir yüzle bana döndü ve neredeyse nefes almadan konuşmaya başladı.)

Bırakın size bir rüyamı anlatayım. Bir aydır defalarca gördüğüm baştan çıkarıcı, ürkütücü bir rüya;

St.Petesburg'u bilir misin? İçinden tam 42 km.lik bir nehir geçer. Adı Nevadır, Dostoyevski'nin kutsal nehri. Neva Nehrinin kıyısında dolaşmışım. Siyah beyaz her şey, rüyamda renk yok. Önce amaçsızca gezindiğimi sanıyorum, sonra birden duraklıyorum. Raskolnikov'un ganimetlerini gömdüğü kayaymış aradığım. O tefeci kadının malları. Koşmaya başlıyorum. Birisiyle yarışır gibi. Kiminle yarışıyorum acaba? Ölüm, vicdan azabı, kader, hurs; tek bildiğim yarıştığım gerçeği. Tüm gücümle koşarken Anna'nın yanından geçtiğimi fark ediyorum ama ben fark ettiğimde çoktan geri dönemeyecek kadar ilerlemişim. Kafamı çevirip onu son bir kez daha görmeye çalışıyorum. "Ne güzel sesin var Anna" diye bağıryorum çocuk sesimle. Bu esnada ayağım bir taşta takılıyor ya da birisi çelme takıyor emin değilim. Yere yuvarlanıyorum. Bir kayaya çarpan suratım kanlar içinde kalıyor. Gözlerimin önüne inen perdeyi savuşturmaya çalışarak "Büyük engizisyoncu!" diye çığlık atıyorum. Anna'yı unutuyorum o anda. Siyah pelerinli iri yarı, çirkin bir adam var karşımda. Ona bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. Beceremiyorum bir türlü. Gittikçe öfkeleniyorum. Pelerinin eteklerinden tutarak onu devirmeye çalışıyorum. Doğuştan asalet sahibi olanlara yakışacak bir hareketle pelerinini ellerimden kurtarıyor. Bir böceğe bakarmış gibi bakıyor bana. Onunla konuşmak istiyorum ama dilim tutuluyor, hangi dilde konuşacağıma karar veremiyorum bir türlü. Dilimin üstünde binlerce kelime yuvarlanıyor ama bir tanesi bile dışarı çıkmak istemiyor. Hepsi boğazıma doğru hücum edip beni boğmaya çalışıyor. Sonunda konuşmaya başladığımda ise dışarı çıkan her sözcük havaya karışır karışmaz bozuluyor adeta. Hiç bir şey anlamıyorum. Gözlerim dehşetle açılıyor. Hiçbir şey göremiyorum. Sadece gözbebeklerim ve anlamsız kelimeler kalıyor görüp duyduğum. Hareket etmeye çalışıyorum ama kendimi göremediğimden, ne yaptığımdan emin olamıyorum. Siyah pelerinli adam eğilip kulağıma "Sonunda tüm dilleri öğrendin de ne oldu aptal! Artık hiç kimse seni anlamayacak" diye fısıldıyor ve kayboluyor. Göz bebeklerim çıldırmış gibi dört bir yana hareket ediyor ama vücudumu göremiyorum. Ellerimi, ayaklarımı, gövdemi görmek için çabalıyorum. Salva me ab ore leonis! Salva me ab ore leonis!* İmdat dilemek istiyorum, işe yaramıyor. Zihnimde bir telin gittikçe gerildiğini hissediyorum, engel olamıyorum. Her an biraz daha geriliyor. Önce damar damar sonra tamamen kopuveriyor o tel. Tanımlaması imkânsız bir boşalma ya da son haddine kadar dolma hissi ile yanaklarım akıttığım yaşlarla surlusıklam olmuş, uyanıyorum.

("Tanrım beni aslanın ağızından koru!" Profesörün neredeyse kendini kaybederek söylediği Latince sözler bu manaya geliyor. Anlatırken adeta rüyayı yeniden görüyor gibiydi. Öyle hararetle anlattı ki, bitirdiğinde etrafımızı saran kasvetli havayı dağıtabilmek imkânsız hâle geldi. O, çareyi yeniden piposuna sarılmakta buldu bense umutsuzca kalemin arkasını kemirirken yakaladım kendimi. Dikkatimi toplayıp onu izlemeye koyuldum. Hayatım boyunca gördüğüm en yaşlı yüzle karşı karşıya olduğumu dehşetle fark ettim. Uzamış tırnakları simsiyahtı. Elleri alkolikler gibi titriyordu. Kitaplarla dolu odasının içinde gezdirdiği gözlerinin yaşlarla dolu olduğunu görünce onun adına üzülüp kendi adıma tedirgin olmaya başlamadım desem yalan olur. Susmuştu. Bir şeyler söyleme ihtiyacı hissettim.)

S: Kesinlikle çok çarpıcı bir rüyaymış efendim.

A.S: hıhı.

S: Sıklıkla mı görüyorsunuz bu rüyayı?

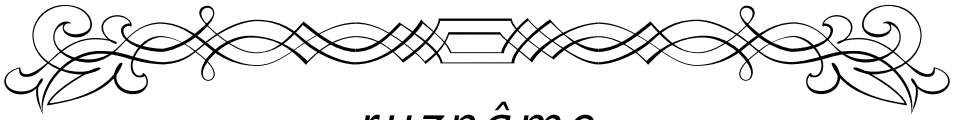
A.S: hıhı.

S: Adem bey iyi misiniz?

(Uzun bir süre yüzüme bakan profesör, zihnen çoktan uzaklaşmıştı aramızdan. Benim ona içersinden seslendiğim zaman ve mekân onun için yabancıydı artık. Yalnız başıma olmaktan korktuğumdan mı yoksa onun için endişelendiğimden mi bilmem kendine gelene kadar adıyla seslendim ona. Kendine geldikten sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi röportajın bittiğini, dinlenmesi için kendisine müsaade etmemi, benden tek isteğinin bu röportajın yayımlanması için beklemem olduğu, doğru zamanın geldiğinde benim bunu anlayacağımı söyledi.

"Sabrının ödülü olarak sana bunları veriyorum." dedi ve elime bir takım kâğıtlar tutuşturarak beni uğurladı. Kâğıtların bir kısmı şiirleri ve Türkçe çevirilerinden oluşuyor, kalan kısmı ise sayfalarca anlamsız şekil ve çizgilerden ibaret. Bir de Anna Kropotkin imzalı bir St. Petesburg kartpostalı...)

Değerli Adem Selamsız'ın bulunabilmesi için S. Gazetesi olarak işbirliğine hazır olduğumuzu gerekirse kayıtlarımızı paylaşabileceğimizi ve son olarak bugünden itibaren her Pazartesi değerli şairimizin bir şiirini kendi çevirisinden, okurlarımızla paylaşacağımızı heyecanla duyururuz.

ruznâme

Abdullah Faruk Gönüllü

Çizim: Didem Topcan

29. Ustadan yazmak öğrenilmez, yaşamak öğrenilir.

30. Hikâye anlatırken bir fikre yer verilmez değil, verilebilir. Ama bunu –tabir yerindeyse- kurnazca yapmak lazım. Fikir yazarın fikri olarak kalır, o şekilde metne işlenirse; hikaye yalnızca didaktik bir metin olmaktan öteye geçemez. Öte yandan, fikri bir kez karakterin fikri yapın; o zaman karakter bütün davranışlarıyla bu fikri gösterecektir.

31. Yalnızca geçmişini yâd etmeye başlayan kimse, geleceğinden kopmaya başlamıştır. Geleceğe dair tasavvurları azalan ya da nihayete eren kişi için, tatmin duygusunu sağlayacak, geçmişinden başka bir araç mümkün olamaz.

32. Tasavvur için, olmayan bir şey gereklidir. Gözümüzün gördüğü nesne, vs. nihayetinde bir anı, somut bir tecrübe olarak yer bulur zihnimizde. Oysa tasavvurda kendi düşünme ve tahayyül melekelerimiz devreye girer.

33. Her şey birbiriyle ilintili ve ilişki hâindedir. Bilimsel metod gereği parçalanarak, ayrıştırılarak, soyutlanarak incelenen her olgu, neticede az ya da çok eksik anlaşılmaya ya da anlaşılmamaya mahkumdur. Hayatın her vechesi yapbozun ayrı bir parçasına tekabül eder. Ancak bir yapbozun tamamında eksiksiz ve anlaşılır bir kompozisyon bulabiliriz.

34. Soyutlanmış bir olgunun tarihsel akışını bir bütünlük içinde izlemek çoğunlukla mümkün değildir. Zira, bu olgu bir dış etken tarafından kırılmaya, dönüşüme maruz kalmış olabilir.

35. Bir yapbozun bir parçası yalnız başına değişmez. En azından, o parçaya komşu diğer sekiz parçanın da değişmesi gerekir.

36. İnsanın içinde yaşadığı şartlar, hayat yapbozunun kaç parça olacağı konusunda en belirleyici unsurdur çoğu zaman. Bu şartların pek çoğunu da yaşadığımız mekan belirler. Şehirler, tarihten taşıdıkları dokuları, kültürel birikimleri ve misafir ettikleri toplumların medeniyet seviyeleri ile kişinin hayatına mühim müdahalelerde bulunur.

37. Dokusu, renkleri ve şekilleriyle zengin ve çok parçalı bir yapboz, kişi için aynı zamanda büyük bir tehlike taşır. Doğru bakış açısı ve algıyla değerlendirilmediğinde, bu çok parçalılık insanı boğup kendini küçük ve değersiz hissettirebilir. Oysa insan fark etmelidir ki, bu yapbozun kilit parçası kendisidir ve merkezden bu kilit parçayı kaldırdığımızda bütün yapboz anlamsız bir şekiller ve renkler karmaşası olarak kalacaktır.

38. Bir şehrin toplu taşıma araçlarında uyuklayabiliyorsanız, artık o şehri kanıksamışsınız ve kim bilir belki şehir de sizi kanıksamıştır.

39. Köprülerine örümceklerin ağ kurabildiği ve havuzlarındaki balıkların avlanmadığı bir şehir, peyzajın ulaşabileceği en son noktadır. Doğanın içinde ve doğayla uyum içinde, doğal bir geçişle oluşmuş bir yaşam alanıdır bu şehir.

40. Ahmet Haşim, Frankfurt Seyahatnamesi'nde şöyle demiş: "Yarabbi! Bu şehirde ufak bir yıkıntı, bir küçük ihmal, yerine konulması unutulmuş bir taş, kapatılmamış bir çukur yok mu? Bıçak gibi keskin hatları her tarafta yükselen bu kusursuz hendese içinde insan nefes darlıkları duyuyor. Umranın bu kadarı fazla. Ruskin'in dediği gibi muhayyilenin mesut bir faaliyete girebilmesi için biraz harabe de görmek lazım..."

Çizim: Kadir Yanaç

Handwritten signature or mark in the bottom left corner.

şems'in kuyuya atılmasının mevlana'ya haber edilmesi bahsidir

Selman Bayer

Ben bu evden gittim kalbim kırıldı
Ebu Mazen'in suyuna kargalar gitsin
Sen bana indirilen bir peygambersin
Kama bastı o suçsuz, nar da yarıldı

Terkisimden düştü kırılğan bir kuş
Bu çalakalem düşü söyle kim n'etsin
Çatladı atlarım ıssızmış yokuş
İncirin dibinde nun, kaf ve sin

Tavsamam dert etme Nef'i de öldü
Tüyümü o heykelin dibine gömdüm
Saçaklar altında birikmiş göldü
Canana yansıyan nergise güldüm

Kış, kırk oduna varmadan biter
Yaza kalmaz ölmüş bu yırtık kaftan
Efendim n'olursun bir yolun göster
Unutmanın sırrını çalayım kaftan

Ben bu evden gittim kalbim yarıldı
Şu ölmüş çiçekler bir filiz versin
Sen bana indirilen bir peygambersin
Sahi Tanrım bana çok mu darıldı?

pinpon hikâye

Ömer Muttalip

-tefrika-

Gambitçi

- Alo
- Asım bugün seninle hiç konuşmadık tamam mı?
- ?
- Tamam mı?
- Tamam da...
- Sana güveniyorum.

İşte olan hep bu... İnsanlıkla yaşıt aptallığı!

Şimdi bu Doğan kendince Asım'ı kurtaracak, ona iyilik yapacak. Peki nasıl, neyle? Benim ona verdiğim yetkiyle, ona verdiğim nefeslerle. Böylece kendi zavallı ruhunu da kurtarmış olduğunu sanacak öyle mi? Kazın ayağı hiç de öyle değil alıcı kuş Doğan. Hiçbir şeyden haberin yok!

Tipik zavallı insan davranışları. Sen ona nazar etmeden evvel evrende bir eşya kadar bile yer kaplamayan değersiz bir piçi alıp, hayatına anlam katar, statüsünü değiştirir, doğru dürüst karşılık bile beklemeden şefkatle ayağa kaldırır, yükseltirsin ve sonra o ne yapar? Açken aklının ucundan bile geçmeyen olanca zimbirtı; erdem, gurur, fedakârlık, arkadaşlık karnı doyar doymaz birden hatırına gelir. İlk fırsatta içindeki Tanrı'yı uyandırıp gözünü iyilik bürümüş bir azize dönüştür. Arkandan sinsi tuzaklar kurmaya başlar. O zavallı hâliyle seni tanıdığını, çözdüğünü sanar.

Bu kadarla kalsa iyi, yaşadığı değişimin ilk defa kendinin başına geldiğine, seçilmiş kişi olduğuna inanır cahilce. Bilmez ki karşısında iyilik pazarladığı adam yani ben; İlhan KÜLHAN, her gün onlarca sahte peygamberi katıma alıp, bir o kadarının da kıcına tekmeyi hiç düşünmeden basıyorum. Bilmez ki, midesine giren lokmalar, cebine giren üç beş kuruş onu değiştirmez. Onun elinden tuttuğumda neyse, hâlâ aynı kişi. Aynı aleladelik, basitlik ve zayıflık her yanından akmaya devam etmekte benim gözümde. Huzurumda asla böcekten farkı olmayacak, ona acırken ne kadar kıymet veriyorsam, onu kahrederken de o kadar kıymet vereceğim kendisine.

Çocukken karıncaları birbirine sürterek kızıştırıp sonra da kavgaya tutuşmalarını izlemeyi severdim. Başına oturduğum karınca yuvasının vay hâline! Şimdi de parayla tuttuğum, her hareketini tahmin edip yönlendirdiğim küçük adamlara başka küçük adamları kırdırıyor ve minik zaferlerin tadını çıkarıyorum.

Babasıyla birlikte Asım ve Doğan bir süredir beni eğlendiren birer karıncadan öte değiller elbette. Zaferime anlam katabilmek için at yarışı tutkunlarının favori atların yedi ceddini öğrendiği gibi ben de oyunumu bir kaç kuşak insancıkla birden oynuyorum ki sıkılmayayım.

Zavallı Yusuf Ziya beni yakaladığını sandı, oysa beni yakaladığını sanmasını istediğim için öğrendi bankada çevirdiğim dolapları. Tamam, o yumruğu beklemiyordum, zaten o yüzden öfkelenim yoksa oyuncaklarımı kolay kıran biri değilimdir. Her neyse yumruk meselesi pek hoş bir mevzu değil.

Tüm bu yayınevleri, ajanslar vs.de kara para akladığımı düşünüyorlar. Aslında en zeki olanlar ve görmesine benim izin verdiklerim bile ancak bu kadarını görebiliyorlar, buldukları şey asıl gerçeğin önündeki perde tabii. Yani zengin bir adamın kara parasını aklamasında ilginç olan ne var ki? Herkesi daha zeki olmaya davet ediyorum. Perdeyi aralayabilecek birisi olsa sayısını bile hatırlayamadığım sanatçının umutlarıyla oynayışımı görecekler, onları kuklaştırıyorum, kısırlaştırma işlemi bitene kadar da bırakmıyorum yakalarını.

Gelelim oyunumuza;

Yusuf Ziya'nın hapisshanede öleceğini biliyordum, o yaşta ve karakterde bir insan hiçbir zaman zillete fazla dayanamaz. Hapisshanede satın aldığım gardiyanlar ve birkaç koğuş ağasının da bu ölümü çabuklaştırmış olması tamamen benim sabırsızlığımdan ibaret. Sonuçta öleceğini adım gibi biliyordum. Oğlu Asım'ın intikam almaya çalışacağını, önce Doğan'dan yardım isteyeceğini, Doğan'ın eninde sonunda Asım'a yardım edeceğini bildiğim gibi. Evet, Doğan henüz Asım'a yardım etmemiş olabilir. Şimdilik gerçekleşen kısa bir telefon konuşmasından ibaret, sanıyorlar ki, bu kısa konuşma benden gizli kalacak. Oysa her şeyi daha olmadan hesaplayan ben Doğan'a Kibrit Yayınlarında arkadaşı vasıtasıyla -ki Doğan'ın arkadaşı da, Doğan'da işe sırf Asım'a oynayacağım oyun yüzünden alınmışlardı.- iş verdiğimde şirket prensibi diyerek bir de telefon vermeyi unutmamıştım. Bedava aldığı telefona sevinen Doğanın aslında tüm mahremiyetini ve hatta iradesini bile bana sattığından haberi yoktu elbette. Onları rakibi habersizce açmaza doğru sürüklenen satranççılar gibi göğsümde kaynayan bir zafer duygusuyla dinledim.

Tüm taşlar yerine oturmaya başlamıştı, sıra her biri beni zafere götürecek olan varyasyonlardan birini seçmeye gelmişti:

Figürleri oyuna hızla sokabilmek için her ikisinin de tutarsızca sevdiği Cemre'yi kullanabilirdim. Böylece ortak aşkta birleştikleri gibi, ortak bir hedef ve düşmanda da birleşip yeniden dirilen arkadaşlıklarının tadını çıkarabilirlerdi. Bu varyasyonda Cemre eninde sonunda ölecektir ki, rakip-ler oyuna motive olabilsinler. Simultane oyunlar kadar sevdiğim bir şey varsa o da, tahtada bir renkte iki şahın olduğu oyunlardır. Benim icadım olan bu oyun her zaman favorim olmuştur.

Ya da Doğan'ı göndereceğim bir adamla öldürtebilir, Asım'ın içine kurt düşürüp, kuracağım tuzağa doğru adım adım çekebilir, ona bir yandan Doğan'ın ölümünün vicdan azabını yaşatırken diğer yandan Ceren'le de yeniden yakınlaşmalarını sağlayabilirdim. Bu oyunda Ceren'in sağ kalma ihtimali var, bunu Asım'ın hamleleri belirleyecektir. Aşkđ alevlendiği ve intikamdan (oyundan) soğuduğu oranda Ceren'in ölümünü hızlandıracak olduğunun farkında bile olmayacak.

Bir ihtimal daha; Asım'ı tahmin bile edemeyeceği kadar ünlü bir yazar yapıp Doğan'ı kıskançlıktan kudurtabilirim. Ceren'in Asım'la yakınlaşmasını sağlarım. Doğan'ın adım adım çöküşünü izledikten sonra bu üç kişinin beni yani asıl rakiplerini unutup kendi aralarındaki amansız rekabetlerinin seyrinin tadını çıkarırım. Baştan sona benim irademe bağlı olan bir tragedya! "Beyaz taşlar tragedyası" olur ismi. Sonunda en çok alçaklaşabilenin sağ kalacağı bir oyun...

Satranç böyle bir oyun işte, bu yüzden asırlardır oynanıyor, unutulmuyor. Zekâsına tapan her insan eninde sonunda kendisini bu 64 karelik tahtanın önünde ibadet eder gibi diz çökmüş hâlde buluyor. İhtimallerin sonsuzluğu, güce hükmeden her adamı sarhoş ediyor. Her hamlede azalıyor gibi görünen ama son taş oyundan çıkmadıkça ihtimallerin ve umudun tükenmediği müthiş oyun.

Zavallı Asım, zavallı Doğan, güzel Ceren daha insancıl biri olsam sizi bekleyen sona hangi yoldan gitmenin hoşunuza gideceğini umursardım oysa tek düşünebildiğim hangi yolun benim için daha eğlenceli olacağı.

-devam edecektir-

*"Öd ağacı gibi yanar vücûdum
Tütünüm görene seher yelidir"*

Yunus Emre

kasım - aralık '09